46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 403 Կ. ՊՈԼԻՍ, 12/25 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 20 ՀԷՄՍԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 12 ԱՂՕՍԹՕՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՓԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պոլսոյ Այի մատեան, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ կը չեն տրուիր։

Մանկական Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ Ս.ԲՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՌՆԱՄԷՋ!

Տարեմուտի առիթով, յետաձիգ քննութեան մը հրաւիրելու պատիւը կ'ընեն ինծի, վարժարանէ մը, «ազնուագոյն» ընելով զիս կեցած տեղս, — ո՛վ չքաւորութեանս, — ու տաքախանձանքով. «Կը բաղձանք որ ձեր յարգութեամբ հաճիք պատուել մեր անուշք քննութիւնն, որոյ վասն (?) յանձնուս երախտապարտ պիտի կացուցանէք զմեզ, հրապարակագրական ձեր ճշմարիտ դիտողութիւնն հաղորդելով մեզ ...» ու դեռ շարք մը քիթը ականջին չյարմարող խօսքեր։

Ու պարզ հետաքրքրութեան մը համար, կ'ելլեմ կ'երթամ ատ «անուշք քննութեան»։

Սեւ «բարտբուհ»ով վարժապետի նմանող մարդիկ, գեռնամած «ռէվէռանս»ներով, — ի՛նչ խենթիս բաներն ալ կ'ընեն,— վեր կ'առաջնորդեն զիս, անուշք սրահ մը, տեսակ տեսակ գծագրութիւններով, քարտէսներով զարդարուած, պատերը ծածկելու ատիճան, բայց ամէնքն ալ մուրի զանգուածներ, այլակերպուած դիմագիծեր, այնպէս որ, տակը Պիզմարք գրուած պատկերի մը Պիզմարք ըլլալը հաստատելու համար՝ մայրը կանչելիդ պէտք պիտի ըլլար անպատճառ անոր։

Աղուոր տեղ մը կը հրամցնեն զիս, ուրիշ հիւրերու քով։

Անուշք քննութիւնը կը սկսի։

Ամէն հասակով ու ամէն կերպարանքով աղջիկներ կը շարուին դէմերնիս, ձեռքերնին քանակ մը, և պլորուած երիզ մը։

Մէյ մըն ալ, թեթեւսոլիկ վարժուհի մը ներս կը մտնէ, սեւուլիկ աղջիկ մը, թրթռուն քալուածքով մը, և զանգը աղուոր մը վեր սոթթած, ջուրէ մը անցնելու պէս, — ֆիլտէքսս գուլպաներէ գրկուած սրունքները ցոյց տալու համար, պիտի ըսէր Ռիրիզանդէմ։

Մինչեւ հոս բան մը չեմ հասկնար։

Ինչի՞ քննութիւն պիտի տան ասոնք, —կը մտածեմ ինքնիրենս,—քանակով և կոլկակարի չափերով։

Խառուիկ տեսակ մը կը բանայ յանկարծ, վարժուհին, աչքս մը քթթելով մեր վրայ, չամիչ աչք մը։

—Վասվասիկ Տավուլեան, կ'ըսէ։

Կոնտ ու կլոր աղջիկ մը դուրս կուգայ կարգէն։ Իրա՛ւ օրիորդ Վասվասիկ մը։

—Ի՞նչպէս կը չափես ...ը, կը հարցնէ վարժուհին, քիթին մէջէն ձայն մը հանելով, որ անհասկնալի կը դարձնէ խօսքին կէսը։

Աղջիկը, ճակնդեղի չափ կարմրելով, իր կարգին քիթին մէջէն.

—Ծոծրակէն սկսելով, կռնամէջին ուղղութեամբ և երիզը ձգտելով, — ականջս աղուոր մը բանալո՛ւս է որ կը հասկնամ ասոնք, — կ'ինչենք մինչեւ յետակողմեան գօտեվայր, այն է մէջը կապուած գօտւոյն վարի եզրն որոյ ենթադրական երկայնութիւնն է 36 հարմէդ ...

Հէ՛, ինչ կ'ըսէ։

Ու մէկ կողմէն ըսելով, երիզովը կը խաղայ փայտէ աղջկան մը վրայ, որ մէջտեղը դրուած է։

Կը հասկնամ, կար կարել սորվեցնել բերեր են զիս։

—Ասթամէջէն սկսելով, — կը շարունակէ, — կողմնակի ուղղութեամբ և երիզը ձգտելով, կ'իջնենք մինչեւ անակուշտ... ու կը չափչփէ փայտէ աղջկան վրայ։

Վարժուհին հարցում մըն ալ կ'ընէ, միշտ քիթին մէջէն, բառերը լպտտելով։

—Իրանազգեստուց ձեւագծութիւնը — կը շարունակէ աղջիկը միշտ, մեքենայի պէս արագ, — նախ յետսամասէն կը սկսի, այսինքն ինչպէս որ շարերուն առաջնութիւնը յետակողմէն սկսեցինք։... Աջ երքածուէն սկսելով, հորիզոնաբար լանջքին վրայէն կ'երթանք մինչեւ ձախ... կաչեայ գօտին չափատուին մէջքէն հանելով, երիզը կը պատենք գօտւոյ ծիրը, ըստ հաճոյից ձիգ կամ թոյլ։... Յետսամասին ու կողմասին ծաւալները հաւասար են առ-ջամասին։ ... Երիկը կէսէն է գծին վրայ կը նշանակենք 1½ հարմէդ Դ. կէսը Դ գծին Դ.Ի կէսէն Դ գծին ԱՏԸՊ գծէն Դ.Ի կէտին, հարմէդ, կողմասս, ասթամէջ, սնակուշտ, գօտեվայր, սեղման, զերօյէն վար, լանջքէն վեր, կոր գիծ, հուսկ ուրեմն Ա գծէն ներս...

Օ՜ֆ... խղդուիլ կուգայ վրաս. ի՛նչ կ'ըսէ սա աղջիկը... կա՞ր կարել սորվեցնել բերին ինձի հոս։ Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ այդ «անուշք քննութեան» պատիւն համար, ու դուրս կը նետուիմ։

Կռնամէջ, յետակողմ, գօտեվայր, ասթամէջ, ձեւազգեստուց, Ա.Ի գիծ, 1½ հարմէդ, Դ.Ի կէտ, երիզ, ծոծրակ, գօտւոյ ծիր, լանջք, չափատու, յետսամաս...

Կրո՛ղ։

* * *

Կատակը մէկդի՛, չա՛տ տխուր է սա անուշքննութեան միաբերածքները։ Ինչ են սա տպուռ ճուպուռ քարոզները, զորս ազոց ուղեղին մէջ կը թխմեն, և ուրկէ անոնք բան մը չեն հասկնար։ Ձեւագիտութիւն պիտի սորվին աղջիկները ատ ազաթանգեղեան խենդ ու խելառ բացատրութիւններէն, որոնք չեմ գիտեր թէ որ ցաւագարին խելապատակէն զուրս թափեր են։ Ինքզինքիս երեւութական տեսիլներէ ինչո՛ւ այսչափ շատ կը սիրենք արդեօք խաբել։

Ան մարդիկը, որոնք անդրջրհեղեղեան ատ դասը բերեր մտցուցեր են իրենց վարժարանին մէջ և անով խեղճ աղջիկներուն այնքան սուղ ժամերը կը մեռցնեն, հաւատք ունին թէ անոնք կար կարել պիտի սորվին ատ տխմարական թութակութիւններով. հա՝ Վայ գլխնուն մէջը. ատոնցմէ դաս առնողներուն ալ, ատ դասը տուողներուն ալ։

Ինչո՛ւ սակայն այս կոյրի ճամբան, մեր դաստիարակութեան գործին մէջ, քաներրորդ դարուն ժամանակները։ Այնչափ ածանց գնուած է արդեօք կեանքը մեր աղջիկներուն, որոնք դպրոց ղրկուելով, պէտք չունի՛ն հոթենթական ապուշութիւններով ժամանակ անցընելու, և մէկը իրաւունք չունի անոնց սուղ օրերը սպանելու։

Ո՞վ էր արդեօք որ հսկողութիւն մը պիտի ընէր, աս ողորմելի անմոռներութիւններուն վրայ և մեր դաստիարակ ըլլալիք մարդոց գլխուն մէջ խոթեր, ինչ որ պէտք է։

Աս օրինակը միակ չէ, մեր դպրատուններէն շատերուն մէջ, ուր աւելի ցաւալի անչնորհքութիւնն՝ր են որ բոյն դրած են, աս ու ան ողորմելի վարժապետին կամ անօրէնին քմահաճոյքով։

Դպրոցական տարեմուտն է որ կը սկսի, չնորհքով աւլուքի մը պէտք կայ, մեր դպրոցները մաքրելու համար վարժապետի և ուսուցման յիմարական մեթոտներու թափթփուքներէն։

Պատուարժան ու պատուական Ուսումնական Խորհուրդն է ան, որ պիտի կատարէ ատ գործը, ալ գո՛նէ սա՝ տարեմուտին։

Է՛հ, ո՛վ գիտէ, թերեւս...

ԵՆՈՎՔ Ա.ՄԷՆ

ԱՆՎԵՂԱՐ ՔԱՐՈԶԻՉՆԵՐ

Որչափ որ հաճելի է մտիկ ընել եկեղեցիին մէջ վեղարաւոր քարոզիչներու աւուր պաշտօնի քարոզները, որոնք տեսակ մը հոգեւոր սնունդ մատակարարելու ընոյթը ունին մեր թերահաւատ մտքերուն, որպէս սիրուն և խորհրդաւոր երեւոյթ մը կ'առնէ հարանեկան հանդէս մը երբ վեղար ի գլուխ վարդապետ կամ սրբազանը ներքոյն ընէ ամուսնական կեանքին, որչափ յուզիչ տպաւորութեան տակ կը ձգէ մեզ մեռելական արարողութեան մը պահուն դամբանախօս վեղարաւորի մը սրտառուչ խօսքերն, հանգուցեալին հասցէին ուղղուած, նէյնքան և թերեւս քիչ մ'ալ աւելի հաճելի և պատշաճ պիտի ըլլար տեսնել բեմին վրայ անվեղար քարոզիչներ, քահանաներ, որոնք մասնաւորաբար ընկերական շրջանակներու մէջ աւելի մուտ գտնելու պաշտօնը ու մինանգամայն դիւրութիւնները ունենալնուն, պիտի կրնային շատ աւելի ներքին համոզումով մեր ընկերական կեանքի յատուկ բարոյական և կրօնական խրատները խօսիլ, միշտ Աւետարանի ու եկեղեցական պատմութեան նուիրական վարդապետութիւնը իրենց նպատակ ունենալով։ Մէկ խօսքով փափաքելի էր որ քահանաներն ալ իրաւունք և պարտականութիւն ունենային վարդապետին դերը կատարելու, քանի որ ասոր մէջ ո՛չ եկեղեցական կանոնէ զանցառութիւն մը, և ո՛չ ալ վարդապետներուն իրաւանց մէջ ոտնձգութիւն մը եղած պիտի ըլլար։

Իրաւ է թէ մեր այս օրուան քահանայութիւնը շատ ինկած վիճակ մը ունի դաստիարակութեան տեսակէտով—կը քաշուիմ ուրիշ տեսակէտներ մէջ բերել անոնց համաւորը չաղարտելու համար—, սակայն և այնպէս ասիկա չարդացներ թէ քահանայութիւնը զբաղուած պէտք է ըլլայ վարդապետելու իրաւունքէն, ընդհակառակը պէտք է փայլուն առիթը ըլլայ քահանաներուն լաւ դաստիարակութեան մը մղման, և դրդում մը, գրգռում մը անոնց՝ որոնք բան գործ ընեն քիչ մը աւելի խորաթափանց հետեւիլ եկեղեցական վարդապետութեանց ու չը քաշուին իրենց արժանիքը կարողութիւնը հետզհետէ ցուցադրել իրենց խնամքին յանձնուած հօտին։

Ուստի և զարգացում առած անձերը միայն քահանայութեան կոչելու պարտաւորութիւնը տարակոյս չկայ թէ օր քան զօր տիպղական հանգամանք մը ստանալով, պիտի պակէ մեր այս իրքը, սակայն պէտք չէ՞ որ վարդապետներուն ունեցած դաստիարակութեան չափ քահանայութեան պատրաստուողներն ալ կարող ըլլային իրենց ուսմունքին շրջանը լրացնել կրօնական հատատութեան մը մէջ։

Մատուռի մը չինութենէն, եկեղեցի մը աւելցնելու փափաքն աւելի կարեւոր է և ստիպողական քահանայական դպրոցի մը բացումը, որովհետեւ անոնք որոնք այդ քահանայական դպրոցին մէջ պիտի սովրին, չատ մը եկեղեցիներ պիտի չինեն վերջը, իրենց զարգացումը պատճառ պիտի ըլլայ չատ մը կրօնասէրներ պատրաստելու։ Եւ ասիկա ամենէն աւելի մեծ բարիքը չի՞ պիտի ըլլայ իրենց եկեղեցիին։

Բայց մինչեւ որ մեր համայնքը բարեբաղդութիւնը ունենայ քահանայական դպրոց մը ունենալու, ամէն ակնկալութիւն սպասել հարկ պիտի ըլլայ Դպրեվանքէն, Արմաշի այդ եզական հաստատութենէն որպէս նուիրական կամարէն փախչող հոյլը երիտասարդ վարդապետներուն, ճշմարիտ և փայլուն գրական մ'է անոր արդիւնաւոր գործունէութեան։ Վարդապետներուն հետ մեկտեղ, քահանաներ պատրաստելու դպրեվանքին ցուցուցած ջանքը ամէն գնահատումէ վեր է և մանաւանդ վերջին տարիներս տարբեր տարբեր գաւառներէ եկած ընծայացուներուն տրուած դաստիարակութիւնը կ'արժէ որ մասնաւոր գոհունակութեամբ արձանագրուի։

Մենք կ'սպասենք որ այս ընծայացուները իրենց հոնտեղի երեք չորս տարուան շրջանը լրացնելէ վերջ ինքնազարգացումի տենչը ունենան ու իրենց պաշտօնը չը փշնռրեն մի միայն եկեղեցական պաշտամունքներուն այնքան դիւրին զբաղումին մէջ։

Քահանայութիւնը «Փարատեա» մը կամ «Պանպանիչ» մը ըսելու մէջը պէտք չէ կայանայ, եթէ քահանաները այսպէս կ'ըմբռնեն քահանայութիւնը, պարզապէս լոկ գործիքներ, մեքենաներ կը համարուին։ Պէտք է որ վարդապետներուն պէս քահանաներն ալ ժողովուրդին հոգին և միտքը հաւատքով զօրացնեն, պէտք է որ գոնէ երբեմն երբեմն եկեղեցւոյ բեմէն Աւետարանի վարդապետութիւնը քարոզեն, որովհետեւ ասով ընդարձակ ասպարէզ պիտի գտնան իրենց քահանայական կոչման լիուլի պարտականութիւնը կատարելու։

Այն ատեն քահանաները, մասնաւոր համակրանքի, գուրգուրանքի արժանի պիտի ըլլան ու իրենց անունին վրայէն պիտի վերցուի յաւէտ միամտութեան, անմտութեան դրոշմը որ մինչեւ ցարդ սերտօրէն կապուած կը մնայ իրենց անունին հետ։

Զեմ գիտեր, իմ մասիս ես հոգեկան անուր հրճուանք մը կ'զգամ ամէն անգամ որ Պոլսոյ ո և է եկեղեցիներէն մէկուն մէջ քահանայի մը քարոզը լսեմ, և արդէն ասիկա ստիպողական հանգամանք չը չա՞ռնէր բոլոր այն թաղերուն համար, ուր քարոզիչ վարդապետ մը կամ եպիսկոպոս մը չկայ։

Պոլսոյ հարիւրաւոր քահանաներուն մէջ եթէ փնտռելու ելլենք ուսեալ քահանաներ, հարիւրին տասը կ'ապասուցեմ ձեզ, չի պիտի կրնաք գտնել, քարոզիչ քահանաներ, հազիւ գրեթէ տասը հատ ամբողջ Պոլսոյ մէջ։

Աս տարի էր. Մեծ-Պահքին մէջ, Հինգշաբթի օր մը Ղալաթիոյ եկեղեցին գացեր էի. ի՞նչ մեղք պահեմ, միմիայն Բարգէն Վարդապետին քարոզը լսելու համար։ Առջի շաբաթ հաւներ էի անոր քարոզին ու կրկին կ'ուզէի գայն մտիկ ընել։

Այդ օրը Բարգէն Վրդ.ին հոն չըլլալը իմանալով, երբ դուրս ելելէ կը պատասխանէի՝ նշմարեցի որ եկեղեցիին Աւետարէեց քահանան քարոզ պիտի խօսի. «Բեզ է մեացեր» ըսի մտքս, ու իր տուած քարոզին վերջ սակայն ինքզինքս նուաստացած զգացի իր մասին այդ հաւատքը ունենալուս համար։ Առանց համալսարանի մը շրջանը աւարտած ըլլալու, առանց այնքան չատ ուսմունք առած ըլլալու, Տ. Մեսրոպ կրցաւ սակայն քարոզ մը խօսիլ, ժողովուրդը գոհ մնաց իրմէ, ու եթէ պերճախօսութիւն մը չը կրցաւ ընել, գէթ չզգացուց պակաս քարոզիչ վեղարաւորի մը։

Դա, թիոյ Տ. Մեսրոպէն զատ, Բերայի Աւետարէեցը, Եէնի-Դարբուի Տ. Արիստակէս քն. Վարժապետեանը, Մայր-եկեղեցւոյ Տ. Դեւոնդը, Գընալբի Տ. Վահանը, Սկիւտարի Ս. Խաչի Տ. Հմայեակը, և քանի մը ուրիշ քարոզիչ քահանաներ, որոնց անունը չեմ յիշեր, ասոնք բոլորը աւելի ինքնազարգացումով յառաջ եկած մարդիկներ են։ (Տարակոյս չկայ սակայն թէ ասոնց մէջէն Մայր-եկեղեցւոյ Տ. Դեւոնդին երբեմն անվայել արարքները գսլասանքիս բաժին չեն կազմեր)։

Մենք պիտի փափաքէինք որ մեր քահանաներուն գէթ մեծագոյն մասը քարոզիչ քահանաներ եղած ըլլային, և կամ գէթ իրենց անձին օրինակաւ քարոզի պակասը զգալի ընել չի տային ժողովրդին, ինչպէս կ'ընեն քանի մը ծանրաբարոյ և պատկառելի քահանաներ, որոնց հանդէպ միշտ մեր ամենախորին յարգանքը և հիացումը ունինք։

ՎԱՀԱՆ Ս. ԹՕՇԻԿԵԱՆ

ԼԻՄ ԱՆԱՊԱՏ

Լիմ Անապատը մէկն է հնութեան կողմէ նշանաւոր հողոյ մեր ծանրթ մենաստաններէն և մեծագոյնը Վանայ ծովակին ունեցած կղզիներէն։

Վանէն 10 ժամ հեռաւորութեան մը վրայ կը գտնուի, քիչ մը դէպի հիւսիս-արեւելք։ Եկեղեցիին տաճարը յոյժ գեղակերտ կամթուղիկէով մը —մօտ 700 տարուայ չենք մը— կառուցուած է Աղթամարայ Զաքարիա Կաթուղիկոսէն, իսկ ժամատուն կամ դարպասը —մօտ 150 տարուայ շինուածք մը— կառուցուած է Արդար Եպիսկոպոսէն անուն վարդապետէն։ Ունի ֆոխ գրադարան մը, որ սակայն ուսումնասիրուած չէ ցարդ, և պարունակած կրօն. գրքերը՝ շնորհիւ Վանայայ Սրբազանին՝ անկորուստ կերպով մը կղզուած գրադարանի մը մէջ դրուած կը կենան ապահովի, որոնցմէ վանքին միաբաններէն խիստ քիչերն միայն հաստատուտ նեն օգտուելու։

Ներկայիս Վանքին միաբանութիւնը կը բաղկանայ 5 վարդապետներէ և 7 տիրացուներէ։ Առաջնոյն մէջ զարդ գացման տեսակէտով աւագ տեղը կրնայ գրաւել Տ. Մեսրոպ Վրդ.ը, իսկ վերջիններուն մէջ տիրացու Կիրակոս անուն աբեղայ մը, որն ճգնաւոր անձ մը, որու մասին յարգանօք կը խօսէին տեղւոյն միաբանը, ըսելով թէ բաւական կարդացած մարդ մըն է և ունի գրական անտիպ գործեր, սակայն անձնական տկարութեան պատճառաւ (անտարակոյս ջղային) յոյժ մը-լատ յարաբերութիւն մը կը պահէ իր վանական եղբարց հետ։

Միաբանաց մէջ՝ իրենց արտաքին համեստ երեւոյթովը առանձին ուշադրութիւն կը գրաւէին երկու երիտասարդ ուսումնական աբեղաներ՝ տիրացու Համբարձումն ու տիրացու Սեդրակը, որք մեծ փափաք կը յայտնէին իրենց ստացած թերի ուսումը կատարելագործելու և առ այս կը խնդրէին Սրբազան Վանահայրէն՝ առաջնորդող մը, նպաստաւոր միջոց մը շնորհել ուսում հայթայթելու իրենց։ Սրբազանը գովելով իրենց ուսումնասիրութիւնը խոստացաւ կրցածն ընել այս մասին, առ այժմ խորհուրդ տալով անոնց որ կարդալով յառաջդիմեն, այն է ինքնազարգացման միջոցին դիմեն մինչեւ նպաստաւոր կրթական պարագայից ներկայանալը։

Ուրախալի էր տեսնել վանքին ողջոյն միաբանաց մենաստանին օգտակար ըլլալու համար ցուցուցած ըղձանքներն. ի մասնաւորի տիրացու Յովնանին (այժմ ուխտաւոր սարկաւագ) որ իբր մարմնացեալ գործունէութիւն գրեթէ գիշեր և ցորեկ բերկրանք կը զգար վանքին համար շարժելէ ու աշխատելէ։ Այսպիսիները իրաւի յարգանաց ու պատուոյ արժանի են միշտ։

Ասկէ կէս դար և աւելի առաջ՝ Լիմ Անապատը Թոփուզ Յակոբ եպիսկոպոսի վանահայրութեան օրով ստուարաթիւ միաբանութիւն մը և բաւականին դարաշնչ թէ քահանայութիւնը զբաղուած պէտք է ըլլայ վարդապետելու իրաւունքէն, ընդհակառակը պէտք է փայլուն առիթը ըլլայ քահանաներուն լաւ դաստիարակութեան մը մղման, և դրդում մը, գրգռում մը անոնց՝ որոնք բան գործ ընեն քիչ մը աւելի խորաթափանց հետեւիլ եկեղեցական վարդապետութեանց ու չը քաշուին իրենց արժանիքը կարողութիւնը հետզհետէ ցուցադրել իրենց խնամքին յանձնուած հօտին։

Ուստի և զարգացում առած անձերը միայն քահանայութեան կոչելու պարտաւորութիւնը տարակոյս չկայ թէ օր քան զօր տիպղական հանգամանք մը ստանալով, պիտի պակէ մեր այս իրքը, սակայն պէտք չէ՞ որ վարդապետներուն ունեցած դաստիարակութեան չափ քահանայութեան պատրաստուողներն ալ կարող ըլլային իրենց ուսմունքին շրջանը լրացնել կրօնական հատատութեան մը մէջ։

Մատուռի մը չինութենէն, եկեղեցի մը աւելցնելու փափաքն աւելի կարեւոր է և ստիպողական քահանայական դպրոցի մը բացումը, որովհետեւ անոնք որոնք այդ քահանայական դպրոցին մէջ պիտի սովրին, չատ մը եկեղեցիներ պիտի չինեն վերջը, իրենց զարգացումը պատճառ պիտի ըլլայ չատ մը կրօնասէրներ պատրաստելու։ Եւ ասիկա ամենէն աւելի մեծ բարիքը չի՞ պիտի ըլլայ իրենց եկեղեցիին։

Բայց մինչեւ որ մեր համայնքը բարեբաղդութիւնը ունենայ քահանայական դպրոց մը ունենալու, ամէն ակնկալութիւն սպասել հարկ պիտի ըլլայ Դպրեվանքէն, Արմաշի այդ եզական հաստատութենէն որպէս նուիրական կամարէն փախչող հոյլը երիտասարդ վարդապետներուն, ճշմարիտ և փայլուն գրական մ'է անոր արդիւնաւոր գործունէութեան։ Վարդապետներուն հետ մեկտեղ, քահանաներ պատրաստելու դպրեվանքին ցուցուցած ջանքը ամէն գնահատումէ վեր է և մանաւանդ վերջին տարիներս տարբեր տարբեր գաւառներէ եկած ընծայացուներուն տրուած դաստիարակութիւնը կ'արժէ որ մասնաւոր գոհունակութեամբ արձանագրուի։

Մենք կ'սպասենք որ այս ընծայացուները իրենց հոնտեղի երեք չորս տարուան շրջանը լրացնելէ վերջ ինքնազարգացումի տենչը ունենան ու իրենց պաշտօնը չը փշնռրեն մի միայն եկեղեցական պաշտամունքներուն այնքան դիւրին զբաղումին մէջ։

Քահանայութիւնը «Փարատեա» մը կամ «Պանպանիչ» մը ըսելու մէջը պէտք չէ կայանայ, եթէ քահանաները այսպէս կ'ըմբռնեն քահանայութիւնը, պարզապէս լոկ գործիքներ, մեքենաներ կը համարուին։ Պէտք է որ վարդապետներուն պէս քահանաներն ալ ժողովուրդին հոգին և միտքը հաւատքով զօրացնեն, պէտք է որ գոնէ երբեմն երբեմն եկեղեցւոյ բեմէն Աւետարանի վարդապետութիւնը քարոզեն, որովհետեւ ասով ընդարձակ ասպարէզ պիտի գտնան իրենց քահանայական կոչման լիուլի պարտականութիւնը կատարելու։

Այն ատեն քահանաները, մասնաւոր համակրանքի, գուրգուրանքի արժանի պիտի ըլլան ու իրենց անունին վրայէն պիտի վերցուի յաւէտ միամտութեան, անմտութեան դրոշմը որ մինչեւ ցարդ սերտօրէն կապուած կը մնայ իրենց անունին հետ։

Զեմ գիտեր, իմ մասիս ես հոգեկան անուր հրճուանք մը կ'զգամ ամէն անգամ որ Պոլսոյ ո և է եկեղեցիներէն մէկուն մէջ քահանայի մը քարոզը լսեմ, և արդէն ասիկա ստիպողական հանգամանք չը չա՞ռնէր բոլոր այն թաղերուն համար, ուր քարոզիչ վարդապետ մը կամ եպիսկոպոս մը չկայ։

Պոլսոյ հարիւրաւոր քահանաներուն մէջ եթէ փնտռելու ելլենք ուսեալ քահանաներ, հարիւրին տասը կ'ապասուցեմ ձեզ, չի պիտի կրնաք գտնել, քարոզիչ քահանաներ, հազիւ գրեթէ տասը հատ ամբողջ Պոլսոյ մէջ։

Աս տարի էր. Մեծ-Պահքին մէջ, Հինգշաբթի օր մը Ղալաթիոյ եկեղեցին գացեր էի. ի՞նչ մեղք պահեմ, միմիայն Բարգէն Վարդապետին քարոզը լսելու համար։ Առջի շաբաթ հաւներ էի անոր քարոզին ու կրկին կ'ուզէի գայն մտիկ ընել։

Այդ օրը Բարգէն Վրդ.ին հոն չըլլալը իմանալով, երբ դուրս ելելէ կը պատասխանէի՝ նշմարեցի որ եկեղեցիին Աւետարէեց քահանան քարոզ պիտի խօսի. «Բեզ է մեացեր» ըսի մտքս, ու իր տուած քարոզին վերջ սակայն ինքզինքս նուաստացած զգացի իր մասին այդ հաւատքը ունենալուս համար։ Առանց համալսարանի մը շրջանը աւարտած ըլլալու, առանց այնքան չատ ուսմունք առած ըլլալու, Տ. Մեսրոպ կրցաւ սակայն քարոզ մը խօսիլ, ժողովուրդը գոհ մնաց իրմէ, ու եթէ պերճախօսութիւն մը չը կրցաւ ընել, գէթ չզգացուց պակաս քարոզիչ վեղարաւորի մը։

Դա, թիոյ Տ. Մեսրոպէն զատ, Բերայի Աւետարէեցը, Եէնի-Դարբուի Տ. Արիստակէս քն. Վարժապետեանը, Մայր-եկեղեցւոյ Տ. Դեւոնդը, Գընալբի Տ. Վահանը, Սկիւտարի Ս. Խաչի Տ. Հմայեակը, և քանի մը ուրիշ քարոզիչ քահանաներ, որոնց անունը չեմ յիշեր, ասոնք բոլորը աւելի ինքնազարգացումով յառաջ եկած մարդիկներ են։ (Տարակոյս չկայ սակայն թէ ասոնց մէջէն Մայր-եկեղեցւոյ Տ. Դեւոնդին երբեմն անվայել արարքները գսլասանքիս բաժին չեն կազմեր)։

Մենք պիտի փափաքէինք որ մեր քահանաներուն գէթ մեծագոյն մասը քարոզիչ քահանաներ եղած ըլլային, և կամ գէթ իրենց անձին օրինակաւ քարոզի պակասը զգալի ընել չի տային ժողովրդին, ինչպէս կ'ընեն քանի մը ծանրաբարոյ և պատկառելի քահանաներ, որոնց հանդէպ միշտ մեր ամենախորին յարգանքը և հիացումը ունինք։

ՎԱՀԱՆ Ս. ԹՕՇԻԿԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ» Ի ԹՇՐԹՕՆԸ

ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ

(Պոլսահայ կեանքէ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Եւ իւրաքանչիւրը փութաց շնորհաւորական բառեր արտասանել ջոջ աղային վեհանձնութեան այս նոր ապացոյցին իբր անկեղծ գնահատում։

Բայց մէջերնին հետաքրքիրներ ալ կային, որոնք չգոհանալով իրենց բարեգործ բարեկամին այս կարուկ պատասխանէն, հարցումներու տեղատարափ մը սկսան։

—Եթէ հայրը մեռած է, մայր, քոյր, եղբայր, ազգական բա՛ն մըն ալ ունի՞, հարցուց Արթին էֆ.ն։

—Ունենալու է, պատասխանեց ջոջը՝ թեթեւ մը սրտնեղած, ինչ որ նշան էր թէ այս բարեգործը չէր ներէր որ իր կեանքին ներքին գործերուն խառնուէին ու վերապահոտ դիրք մը կը բռնէր հետեւաբար՝ հետաքրքիր հարցասիրութեանց առջեւ...։

Մինչ երկու լոտ աղջիկ բարեպաշտներ աչքի նշանակիչ քերթումներ կը փոխանակէին ծածկաբար՝ այդ խօսքը լսելով, զանգակը զարնուեցաւ և ամէն մարդ սեղանատուն իջաւ։

* * *

Ախորժաբերի, աղանդերի և ընտիր օղիի յառաջաքանէ մը ետքը, ճաշը հրամցուեցաւ որ չատ զուարթ անցաւ արբշռուն Պոռտոյի երանաւէտ ընդմիջումներով։ Դրուխներուն հետ խօսակցութիւններն ալ հետզհետէ տաքցան և չորս կողմէ ածան սրամտութիւններ սկսան բղխիլ՝ աշխարհիկ կեանքին հաճոյքներուն վրայ իրենցմէ մէկուն պարզած եռանդուն մէկ տեսութեան ունկնդրելնէն վերջ...։

Լեւոնին պարագան չէր մոռցուած և ատեն ատեն ակնարկութիւններ կամ յիշատակումներ կուգային իբրեւ բեռանփոխ նոր նիւթ՝ հրապոյր մը ծաւալել օրուան տափակ սովորական խօսակցութիւններուն վրայ։

Ու ժամէ մը աւելի ուտելէ, խմելէ, յափրանալէ (և Մարգար էֆ.ին երկար կեանք մաղթելէ) վերջ, այս փափկակեր հարուստ հացկատակներու խմբակը հիւրանոց քաշուեցաւ վերտին էֆէնտիին հետ, սուրճի ոչ-վիին սպասումին մէջ։

Նոյն պահուն սպասաւոր մը երեւցաւ սեմին վրայ.

—Կին մը եկեր էֆէնտին տեսնել կ'ուզէ, ըսաւ այս մարդը, ամպարարի մը պէս մարմինը ետ առաջ ծռմռտըկելով...

—Ի՞նչ կին է ան, հարցուց ջոջ պաշտպանը, տիրողաբար։

—Խեղճ կին մը կ'երեւայ վրայէն... անգամ մըն ալ եկած էր չարաթ մը առաջ։

—Զուրցէ՛ թող ներս գայ։

Եւ իր մտանսենեակը առանձնացաւ։

Անծանօթուհին նոր այրիացած՝ սգաւոր կին մըն էր որ եկած էր էֆէնտիին քով աւանդ ձգած դրամին խնդիրը նկատողութեան առնել տալու։ Իր համեստ երեւոյթը, դիրքին անուշ տրտմութիւնը մանաւանդ՝ «տէօվլէթ տիւկիւնի» ժողովրդական բացատրութիւնը արդարացնող վիճակ մը կ'արտայայտէին։

Ու բարեւելէ վերջ էֆէնտին՝ յարգալից եղանակով մը,

—Ներեցէ՛ք, էֆէնտի, ձեզ այս ժամուն անհանգիստ ընելուս, բայց ձեր ծանօթ բարեսրտութեամբ կը յուսամ որ խնդիրքս չէք մերժեր...

—Ի՞նչ խնդիր կրնայ ըլլալ, նայի՛մ։

—Անցեալները ձեր սենեակը ներկայանալով գումար մը յանձներ էի, ինչպէս կը յիշէք թերեւս... այդ դումարը վերջէն մաս առ մաս գանձեցի թէեւ, բայց ձեր պաշտօնեաները մերժեցին վճարել տոկոսը, որ ինծի պէս աղքատ կնկան մը համար մեծ կարեւորութիւն ունի...

—Ընկալագիրը քո՞վդ է, տիկին...

—Ո՛չ, էֆէնտի, պատասխանեց այրին չփոթած ձեւով մը, ձեռքէս առին...

—Բայց դիտնալու ես որ մեր գրասենեակին մէջ անկանոն գործ չի պատահիր բա՛ւ. հարկաւ դրամը ամբողջովին վճարուած է քեզի որ այդ թուղթը հիմայ քովդ չի գտնուիր...

—Ես այդ ըսել չեմ ուզեր, ներեցէք էֆէնտի, տոկոսը չյանձնուեցաւ, արդեօք կրցա՞ յանձնել...

—Ինծի նայէ՛, տիկին, ես աւելի խօսք մտիկ չեմ կրնար ընել, քանի որ ընկալագիր չի գտնուիր քովդ, ըսել է առնելիք տալիք չունի՛նք ալ...

—Բայց ես խեղճ կին մըն եմ. ամուսինս նոր մեռաւ. զաւակներս պարապ կը պտտին. ձեր վճանձնութիւնը ամենուն բերանն է. եթէ ուզէիք...

—Ի՞նչ ուզէիք...

—Եթէ ուզէիք որ տղաքս ապագային մարդ ըլլան, ձեզի համար չատ դիւրին էր հրամայել որ գործի մը տէր ըլլան անոնք, ես ալ աղօթող կ'ըլլամ, Աստուծո՛յ սիրուն...

—Ո՛չ, էֆէնտի, պատասխանեց այրին չփոթած ձեւով մը, ձեռքէս առին...

—Բայց դիտնալու ես որ մեր գրասենեակին մէջ անկանոն գործ չի պատահիր բա՛ւ. հարկաւ դրամը ամբողջովին վճարուած է քեզի որ այդ թուղթը հիմայ քովդ չի գտնուիր...

—Ես այդ ըսել չեմ ուզեր, ներեցէք էֆէնտի, տոկոսը չյանձնուեցաւ, արդեօք կրցա՞ հասկցնել...

—Ինծի նայէ՛, տիկ

ծաղկեալ վիճակ մը ունեցած է։ Անուանի հին վանահայրը ուժ տուած է յետին ծայր կարդասիրութիւն մը և վանական խստամբեր կեանք մը մշակելու մենաստանին մէջ. ափսոս սակայն որ Թոփուզ Սրբազան անապատային կեանքը յառաջացնելու ջանացած ատեն՝ չէ խորհած իրեն արժանաւոր յաջորդ մը ևս պատրաստելու կարեւոր պէտքին վրայ, այնպէս որ իր վախճանումէն ետք բաւական տարիներ՝ Անապատը զուրկ մնացած է յառաջավար ծաղկեցնող վանահայր մը ունենալէ մինչեւ Բագրեւանդեան Սրբազան հոր վանահայրութեան կոչումը, որ ատեն Անապատը դարձեալ վերբսկրսած է քիչ քիչ ոգի առնուլ ու յառաջդիմել։

Լիմ Անապատ՝ խպտա անչքանալէն և լծկան ու կաթնտու տուարներու կատարեալ սպառումի մը ենթարկուելէն ի վեր տեսնելու էր վանքին խեղճուկ վիճակն, որ ներկայիս բաւական բարեշրջում կրած է, զի Վանահայր Սրբազանն՝ գործոն պարտճանաչութեամբ մը կրցաւ մենաստանին անհրաժեշտ եղած լծկան ու կթեւոր տուարներ հայթայթել և մինչեւ իսկ յաջողեցաւ վանքին այդ աննպատ վիճակին մէջ, առանց տեղէ մը նպաստ մը ընդունելու երկուք ու կէս տարիէ ի վեր համեստ որքանցի մը գոյութիւնը իրագործել։

Արդարեւ կարելի չէր լաւ ապառորութիւն մը չկրել տեսնելով որբերն, որք (թուով 15են՝ երկուքէ ի զատ բոլորն ալ գիւղացիներ); կայսառ և զուարթ առողջութեամբ մը կը փայլին զգեստներն մաքուր ու կոկիկ, նաեւ կիրթ ու քաղաքավար։ Տուած տարեկան քննութիւններն մանաւանդ գոհացուցիչ էր. տուած պատասխաններն համարձակ, բան մը որ կարեւոր պէտք մըն է ուսանողաց համար, և այս՝ չընորհիւ Վարագայ վանուց սաներէն Պ. Յակոբին որու խղճմտաբար գործ դրած աշխատանքը խոստովանելի էր։

Վանահայր Սրբազանը Որբանոցին առաջին կանոնաւոր տարեշրջանին քննութեանը հրաւիրած էր Վանի Ազգ. բոլոր վարժարանաց պաշտօնէութիւնը, որոնցմէ գրեթէ մէկ մէկ և աւելի ուսուցիչներ փութացեր էին յարդելու Սրբազանին հրաւէրն և հետաքրքրուիլ որքանոցով, թէպէտ և մէկ քանին չի կրցան քննութեանց հանդիլ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊՕԷՐ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐԸ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԻ ՄԷՋ

Ռոթէրտամ ժամանում. — Խանդավառ ընդունելութիւն. — Ճառեր եւ բարի գալուստի մաղթանքներ։

Պօէր զօրավարներուն Եւրոպա այցելութիւնը՝ քաղաքական շրջանակներու մէջ հետզհետէ մեծ շահեկանութիւն մը կը ստանայ, որովհետեւ ասոնց՝ զանազան երկիրներու վարչական անձնաւորութեանց հետ տեսակցութենէն և իրենց գտած ընդունելութենէն՝ է որ ի յայտ կուգայ իրենց վայելած համարումը, եւրոպական տէրութեանց աչքին, և այն առաւել կամ նուազ քաղաքական յարաբերութիւնները, որոնցմով աղերս մը կրնան ունեցած ըլալ Հարաւ Ափրիկէի այս ժողովուրդները։

Այն եղանակը, որով զօրավարները կ'ընդունուին ամէն կողմ, և այս առթիւ երկկողմանս արտասանուած ճառերը ճշմարտապէս սրտառուչ են և յիշատակութեան արժանի։

Զօրավարները Լոնտոնէն մեկնելով օգոստոս 19ին Ռոթէրտամ հասան, և ընդունուեցան քաղաքապետական իշխանութեան և հարաւ ափրիկեան և հոլանտական ընկերակցութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ։ Զօրավարներուն դիմաւորութեան եկող բարձրաստիճան անձնաւորութեանց մէջ կը գտնուէին նաեւ բազմաթիւ տիկիններ, որոնք ծաղկեփունջեր նուիրեցին Տիկին Պոթայի, Տիկին Տըլարէյի և ուրիշ տիկիններու։

Քաղաքապետական վարչութեան խորհրդական Մ. Հըդինկ, որ Ռոթէրտամի քաղաքապետին բացակայութեան պատճառաւ, փոխանորդաբար ողջունեց զօրավարները քաղաքին անուամբ, ըսելով անոնց. «Քանի որ գիտեմ թէ դուք աւելի գործող էք քան խօսող, առանց ձեւակերպութեան բարիգալուստ կը մաղթեմ ձեզ հոլանտական հողին վրայ ձեր ժամանման առթիւ»։

Զօրավար Պոթա իր շնորհակալութիւնները յայտնեց իրենց եղած ընդունելութեան համար, ընդունելութիւն, որուն չէին սպասած երբեք։ Զօրավարը աւելցուց նաեւ թէ ինք և իր ընկերակիցները ուրիշ բան ըրած չեն, բայց եթէ պաշտպանել իրենց անկախութիւնը և իրաւունքները, որոնց համար և ոչ մէկ զոհողութիւն կրնար այնքան մեծ ըլլալ։

Զօրավարները յետոյ կառք նստելով քաղաք մտան, ուր իրենց հետեւող բազմութիւնը սրտագին կը ծափահարէր զիրենք։ Նաւահանգիստին բոլոր նաւերը, որոնց մէջ նաեւ անգլիականները, դրօշազարդուած էին։ Կայարան հասնելով, զօրավարները շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց եղած ընդունելութեան համար և յետոյ իրենց ընտանեաց հետ միասին, իրենց տրամադրութեանը տակ դրուած մասնաւոր վագոնով մը մեկնեցան դէպ ի

Լա Հէյ

ուր հասան օգոստոս 19ի առտուն, և կայարան հասնելուն պէս ողջունուեցան հարաւ-ափրիկեան ընկերակցութեան կողմէ։ Հոն ընդունուեցան զօրավար Էկթէր վան Վիսէնքէրքի կողմէ, որ հակիրճ ուղերձ մը եղաւ, զօրավարներուն գլուխ հանած դիւցազնական գործին դրուատիքը ըրաւ։

Զօրավար Պոթա ամէն կողմէ խօսք առնելով, յայտնելէ ետքը իրենց գոհունակութիւնը, յարեց թէ իրենք ու մասնաւորաբար Պոէրները պատերազմելով գոնէ սա մխիթարութիւնը ունէին թէ, իրենց ընտանիքները և տարագրները Հոլանտացիներուն բարեսիրտութեամբը պաշտպանուած են, և յարեց թէ դեռ ժամանակը եկած չէ իրենց գիտցածը յայտնելու, բայց յոյս ունին քիչ ատենէն հրատարակելու հարաւ-ափրիկեան պատերազմին պատմութիւնը։

Զօրավարները ցորեկէն ետքը այցելեցին Շըվէնինկէնի ցուցահանդէսը, և Շեթայն նախագահին, որուն քով քանի մը վայրկեան միայն մնացին։

Տէվէթի ճառը

Ցուցահանդէսին տնօրէնը Մ. Տէրիդրը ճառ մը խօսեցաւ, որուն մէջ դրուատիքը ըրաւ զօրավարներուն զինուորական տաղանդին, ինչպէս նաեւ այն վեհանձնութեան և համբերատարութեան, որուն ապացոյցը տուին իրենց թշնամիներուն խիստ արարքներուն դէմ։

Իր յուզումը մատնող ձայնով մը զօրավար Տէվէթ շնորհակալութիւն յայտնեց նախագահին և ըսաւ. «Բոլոր այն արուեստագէտները ինչպէս նաեւ ամէն անոնք՝ որոնք կազմակերպած են այս ցուցահանդէսը, սատարած են ազգերու յառաջդիմութեան։ Մենք, Հարաւային Ափրիկէցիներս, արուեստներու և ճարտարարուեստներու մէջ յառաջդիմութեան կը դիմէինք, երբ մեր այդ գործը խափանեցին, այնպէս որ մենք այսօր օգնութեան և նեցուկի պէտք ունինք վերականգնուելու համար։ Այդ նպատակով է որ Եւրոպա եկած ենք, և մեծապէս զգածուած ենք այն պատիւներէն, որոնք ընծայուեցան մեզի, հոլանտական հողին վրայ ոտք դնելէս ի վեր։ Սա իրողութիւնը թէ մենք Հոլանտայէն շատ կ'ակնկալենք, հաստատ ապացոյց մըն է թէ, հոլանտական ժողովուրդին զաւակներն ենք մենք։ Սրտերնիս յուզումով լեցուած է, և մեծ երախտագիտութիւն կը զգանք կանանց հանդէպ, որոնք այնքան աշխատեցան մեզ մեծելու համար մեր կանանց և տղոց վիշտերը, ինչպէս նաեւ հանդէպ բոլոր Հոլանտացիներուն, որոնք օգնութիւն կ'ընձեռեն մեզ»։

Զօրավարին այս խօսքերը բուռն ծափահարութիւններով ողջունուեցան։

Ցուցահանդէսէն մեկնելով զօրավարները ձեռքերը սեղմեցին անոնց՝ որոնք այդ պատիւն արժանանալ կը բաղձային։

Լուսաւ Մէյէրի յուղարկաւորութիւնը

որ պիտի կատարուէր օգոստոս 19ին, յետաձգուեցաւ Պօէր զօրավարներուն ճամբորդութեան մասին տիրող անբաւութեան պատճառաւ։ Հաւանական է որ կրօնական արարողութիւնը Հոլանտայի մէջ կատարուի, և այդ պատճառաւ մարմինը հոն փոխադրուի, Հարաւային Ափրէկէ ղրկուելու համար նաւ դրուելէ առաջ։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ

Շահը օգոստոս 19ին, Մարպորու Հաուզի մէջ ընդունեց այցելութիւնը բազմաթիւ դիւանագէտներու, ծովային և զինուորական սպաներու, և Պարսկաստանի վեհապետին այցելութեամբ հետաքրքրուող ուրիշ անձերու։ Բազմութիւնը խռնուած էր պալատին առջեւ, և հանդիսականները մեծ հաճոյք կը զգային դիտելով չարքը անվերջանալի կառքերուն, որոնք պալատ կը բերէին հիւրերը, ամէնէն փայլուն և ամէնէն այլազան հանդերձներով զգեստաւորուած։ Կը կարծուի թէ Կալլէսի իշխանն ալ մասնակցեցաւ ընդունելութեան, որ առտուան ժամը 11ին սկսելով տեւեց մինչեւ իրիկուան մէկ։

Նորին Վեհափառութեան այցելողներուն մէջէն պէտք է յիշատակել նախարարապետ Մ. Պալֆուրը, արտաքին գործոց նախարար լորտ Լէնսդաունը, գաղթական նախարար Մ. Զէմպրլէնը, ինչպէս նաեւ ուրիշ նախարարներ և զանազան դեսպանատուներու ներկայացուցիչները։

Շահը ընդունեց նաև այցելութիւնը Հնտեւրոպական հեռագրական ընկերութեան կողմէ ղրկուած պատգամաւորութեան մը, որ յայտարարեց թէ, այս ընկերութիւնը որքան զգածուած է այն պաշտպանութեան համար զոր պարսկական կայսերական կառավարութեան կողմէ ընծայուեցաւ հեռագրական այն գծին համար, որ պարսկական հողերէն կ'անցնի և կը հասնի Թէհրան։ Ընկերութեան կողմէ վեհապետին ներկայացուած ուղերձը կարմրերփեան արկղիկի մը մէջ դրուած էր։

Շահը և իր հետեւորդներէն մէկ քանին ցորեկէն ետքը Հայտ Բառքի մէջ կառքով պտոյտ մը կատարեցին, և յետոյ այցելեցին Լոնտոնի Կրէվէն թանգարանը։

Շահը իրիկուան ներկայ գտնուեցաւ մասնաւորաբար իրեն համար պատրաստուած ներկայացման մը, հետը ուս նստելով Կալլէսի իշխանը։ Սրահէն ներս մտնելուն, Պարսիկ վեհապետը բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

Շահը ներկայացման ամէն մասերուն մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ և սրահէն չմեկնեցաւ մինչեւ խաղին աւարտումը։

ՖՐԻՏԷՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ ԱՐՁԱՆԸ

«Թայմզ» կը գրէ թէ Վիլհէլմ կայսրը ընկերակցութեամբ կայսրուհիին Հօմբուրկի մէջ օգոստ. 19ի առտուն ներկայ գտնուելու Ֆրէտրիք կայսրուհիին յիշատակին համար կանգնուած արձանին բացման հանդէսին։ Արարողութեան ներկայ գտնուեցան նաեւ Յովակիմ իշխանը, Վիքթորիա-Լուիզ մանկամարդ իշխանուհին, Մեծն Բրիտանիոյ, Աւստրէհունգարիոյ և Միացեալ Նահանգներու դեսպանները։

Արձանին մասնախումբին տնօրէնը, Տր. Ռէյսիսկէր ճառ մը խօսեցաւ որուն մէջ դրուատեց այն տղդեցութիւնը զոր Ֆրէտրիք կայսրուհին ունէր Գերմանիոյ ընկերային, արուեստագիտական և մարդասիրական կեանքին վրայ։

Կայսրը արձանին պատուանդանին վրայ պակ մը դնելէ ետքը, քանի մը խօսք արտասանեց, յետոյ Ֆրէտրիք կայսրուհիին կեանքին վրայ ակնարկ մը նետելով ի վեր հանեց այն ծառայութիւնները զորս կայսրուհին մատուցած էր, արուեստի, գիտութեան, կանանց դաստիարակութեան, ինչպէս նաեւ գթասիրական գործերուն մէջ, և յիշեցուց այն քաջութիւնը որով ան դիմագրաւած էր ամէնէն դառն վիշտերու։ Այս գրաւոր կենսագրութեան ընթերցումը աւարտելէ ետքը, պակներ դրուեցան արձանին ոտքը։ Այդ պակներուն մէջ կը գտնուէր Իտալիոյ Մայր թագուհիին ղրկած մէկ պըսակը, որ հետեւեալ յուշագրութիւնը կը կրէ. «Իտալիոյ Մայր-թագուհիին կողմէ, յիշատակին Ֆրէտրիքի կայսրուհիին, որ հաւատարիմ բարեկամուհին էր Ումպերթոթագաւորին և Մայր-թագուհիին։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԻՏՏՃԷՆ

Գերմանական թերթի մէջ հրատարակուած քանի մը վիճակացոյցեր ցոյց կուտան ծախքի և եկամուտի այն տարբերութիւնները, որոնք կան 1901 և 1902 տարիներուն մէջ։

Զինուորական ծախքերու պիւտճէն չորս միլիոն մարքի՝ և ծովային ծախքերու պիւտճէն երկու միլիոն մարքի բաց մը կը ներկայացնեն։ Կայսրութեան 1901ի ամբողջական եկամուտը շուրջ քսանը եօթը միլիոն մարքի նըշաւում մը կը ցուցնէ, մինչդեռ ծախքերու գումարը քսանը մէկ միլիոնի յաւելում մը։ 1902 տարուան ամբողջական բացն է ուրեմն քառասունը ութը միլիոն մարք։

Մ. ԼՈՒՊԷ ԱԼՃԷՐԻՒ ՄԷՋ

Ալճէրի մէջ տարաձայնուած առոյգ լուրերու համեմատ, հետեւեալը պիտի ըլլայ ծրագիրը Մ. Լուպէի յառաջիկայ գարնան կատարելիք ճամբորդութեան։

Հանրապետութեան նախագահը ուղղակի Ալճէրի պիտի երթայ, մայրաքաղաքին մէջ վեց ժամ պիտի պըտրտի, և յետոյ ամբողջ նաւատորմիղով պիտի երթայ Օրան, ուր պիտի մնայ ամբողջ օր մը։

Մ. Լուպէ յետոյ պիտի վերադառնայ Ալճէրի. երկաթուղիով հարաւային Օրանցի երթալու համար, և դարձին պիտի այցելէ Օրան նահանգին բազմաթիւ քաղաքները, յետոյ պիտի դառնայ նորէն Ալճէրի, պիտի երթայ Պիլէրթ։

Նախագահը այս ճամբորդութենէն ետքը պիտի վերադառնայ նորէն Ֆըրանսա։

Ռէյպել հրամանատարը, մօտ օրէն Ալճէրի պիտի երթայ, տեղւոյն քաղաքապետական իշխանութեանց հետ կարգադրելու համար ճամբորդութեան վերջին մանրամասնութիւնները։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԻՐԵՆՑ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Անգլիական թերթերէն ոմանք, Սբիտէյի նաւանանգէսին առթիւ, խիստ քննադատութիւն մը կ'ընեն հոն հաւաքուած բրիտանական զրահաւորներուն վիճակին մասին, և կ'ըսեն թէ այդ նաւատորմիղը աւելի պատմական միւզէ մըն էր, քան պատերազմի յարմար առաջնակարգ նաւատորմիղ մը, որովհետեւ հոն գտնուած պատերազմական նորագոյն դրութիւններով չէնուած նաւերուն քով կը գտնուէին նաև շատ հին տարիներէ մնացած բրածոյ նաւեր ալ։ Եւ այդ թերթերը դիտել կուտան այս առթիւ թէ, այդ նաւերէն շատերը այսօր կորսնան արդէն հին սեպուիլ, և պատերազմական արդի պահանջումներուն անարմար։ «Աղէկ կ'ըլլայ որ, այդ հնօրեայ նաւերը մէկ կողմ ձգուելով նորեր շինուին անոնց տեղ», կը թերադրեն թերթերը։ Այս պահանջման անհրաժեշտութիւնը շատ աղէկ կը հասկնան ծովային պաշտօնէութեան պետերը, միայն թէ պէտք է համարձակութիւնը ունենան զայն Խորհրդարանին ներկայացնելու իր կատարեալ ճշգրտութեամբ։ Այն ատեն նոր նաւերու շինութեան համար պէտք եղած գումարը սիրով պիտի քուէարկուի։

Ուրիշ անգլիական թերթեր ալ իրենց ազգային արժանապատուութիւնը պահելու փափաքով կը մխիթարեն ինքզինքնին, այս կացութեան հանդէպ սա իրողութիւնը նետելով թէ, անգլիական նաւատորմիղը իր բոլոր թերութիւններովը մէկտեղ, նորէն համեմատաբար ամէնէն կատարելագործեալն է, բաղդատմամբ ուրիշ ազգերու նաւատորմիղներուն։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 23 օգոստոս.— Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը, Ֆրանց Եղէֆ կայսր կողմէ հրաւիրուած ըլլալով ներկայ գտնուիլ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ բանակին ռազմափորձերուն որոնք Հունգարիոյ մէջ պիտի կատարուին, Սազմար պիտի ժամանէ և մինչեւ ռազմափորձներուն՝ վերջը հոն պիտի մնայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պարսից Շահը ներկայ գտնուեցաւ թնդանօթաձիգներու զօրահանդէսին։

ՆԱՆԹ.—ԺԱ. զօրաբանակին սպայակոյտէն Տը լա Լօպի հազարապետը հրաժարեցաւ, յուզելով մասնակցիլ Սէն-Իրմի դերգնդապետին և Լբրուա Լատիրի հազարապետին դէմ կատարուելիք դատական գործողութեանց։

ԲԵԴԵՐՍՈՒՈՒԿ.— Ցունաստանի թագաւորը հոս հասաւ։

ԲԱՐԵՑՈՅՍ.— Խորհրդարանը յարգական ուղերձ մը քուէարկեց՝ Անգլիոյ թագաւորին ու թագուհիին մատուցանելու համար։

ՍԷՆԹ-ԷԼԷՆ.—997 Պոէրներ որոնց մէջ կայ Քրոնեէ զօրավարը, ճամբայ ելան դէպի հարաւային Ափրիկէ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.—Ռաս-Մաքոնէն, այսօր «Լէժիթթ» շոգենաւով ճամբայ ելաւ, Հապէշիստան վերադառնալու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.—Հունգարիոյ նախարարները, այսօր, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան Աւստրիոյ նախարարներուն հետ՝ մաքսային սակացոյցին նկատմամբ։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ.— Ուիէմինկթընէն կը հեռագրեն թէ քաղաքին թուղթի մեծ գործարանին կաթսան պայթելով հարիւր տասնըմէկ հոգի մեռեր և բազմաթիւ անձեր ալ վիրաւորուեր են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բոլոնէն (Բոլոմպիա) կը հեռագրեն թէ կացութիւնը միշտ ծանր է։ Ըմբոստները կը յառաջանան և Բանամայի վրայ յարձակումը մօտալուտ է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը ներկայ պիտի գտնուի սեպտեմբեր 12ին Լիպայի գեստաբերանին և Հէլիկոլանտ կղզիին մէջտեղը կատարուելիք նաւային ռազմափորձներուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Թայմզ»կ'ըսէ թէ Իտալիոյ թագաւորը, Պերլին այցելելէ անմիջապէս ետքը, Բարիզ երթալով կը յուսայ նուազեցնել երբեակ և երկեակ Զինակցութիւններուն միջեւ եղած դըժուարութիւնները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԷԼԷ ԼԵՌԱՆ ՆՈՐ ԺԱՔՔՈՒՄԸ

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ 23 Օգոստ.—Բոր Քաթրիէն (Սէնթ Լիւսի կղզի) եկող շոգենաւ մը կ'ըսէ թէ վերջին հինգշաբթի օրը նոր ժաքքում մը ունեցած է Բէլէ լեռը, ու շոգենաւը իր ճամբան փոխած է ազատելու համար մոխիրի անձրեւէն։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆօռ տը Ֆրանսէն հաստատեց հետեւեալ լուրերը։ Այս պահանջման անհրաժեշտութիւնը շատ աղէկ կը հասկնան ծովային պաշտօնէութեան պետերը, միայն թէ պէտք է համարձակութիւնը ունենան զայն Խորհրդարանին ներկայացնելու իր կատարեալ ճշգրտութեամբ։ Այն ատեն նոր նաւերու շինութեան համար պէտք եղած գումարը սիրով պիտի քուէարկուի։

Ուրիշ անգլիական թերթեր ալ իրենց ազգային արժանապատուութիւնը պահելու փափաքով կը մխիթարեն ինքզինքնին, այս կացութեան հանդէպ սա իրողութիւնը նետելով թէ, անգլիական նաւատորմիղը իր բոլոր թերութիւններովը մէկտեղ, նորէն համեմատաբար ամէնէն կատարելագործեալն է, բաղդատմամբ ուրիշ ազգերու նաւատորմիղներուն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ ԱՖՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Գերմանական գաղութներու պետ Տր Ռոլֆ Գրաֆ Ֆոն Ռոնթէն Գերմանական Արեւելեան Աֆրիկէի մէջ գտնուող գերմանական զօրքերուն հրամանատարութիւնը ստանձնելու համար Գերմանիոյ մէջ գտնուող զինուորական պատգամաւորներ մեկնեցան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Ռուսական դեսպանատունը Լոնտոնի մէջ ստացաւ հետեւեալ հեռագիրը Սանկտ Պետերբուրգէն։

Ռուսական կառավարութիւնը Անգլիոյ կառավարութեան հետ բանակցութիւններ կը վարէ Ռուսական Հիւսիսային Սիբիրիոյ մասին։ Ռուսիոյ կառավարութիւնը կը հաստատեցնէ թէ Ռուսական Սիբիրիոյ մասերուն մէջ ոչ մի հանքեր գտնուած չեն։ Ռուսական Սիբիրիոյ մասերուն մէջ գտնուող հանքերուն մասին Ռուսական կառավարութիւնը Անգլիոյ կառավարութեան հետ բանակցութիւններ կը վարէ։

ՊԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

23 Օգոստոս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101 05
Ռէնտ	(Tab. Turcs)	344 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	29 05
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	119 50
Պանգ. Օթթ.	1 52(Banque Ott.)	565 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	154 50

ԹԷՎԱԶԻՀԱԹ

Պապը Ալի Իսթիչարէ օտասը մուսվինլիյինէ Բարիս Հուգուզ Տարիլֆինունը մէգունլարընտան Անմոտ պիթալին պուլրուլմուշ վէ մուսթալիֆին ալէլ ուսուլ էմրը թանլիֆի իճրա զբուլնմրշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Վազիֆէի մէմուրիյէթինի հիւսը իպֆա էյլէմէքտէ օլմասընտան նազի Սըվազ Տէֆթէրը խագանի միւֆեթթիշի իզզ. Աֆտուլլահ էֆէնտի թէպտիլէն տէօրտիւնճիւ ըրիթպէյէն Մէհմետ նըշանը զիշանը իհսան պուլրուլմուշ տըր։

5

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՄԱՐԴ ՄԱՐԻՕ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ա.

Տղեկ մը՝ Դատարանին Առջեւ

—Մեծապէս շնորհակալ եմ չէժի Միւշիւներ, աւելցուց Պուռաս բարեւելով նախագահը, տեղակալը, փոխանորդը, ոստիկանը ու բոլոր այն դատաւորները, որոնք չարուած էին հոն։ Զափաժանց շնորհակալ եմ... շնորհակալութիւն...

Եւ դատարանէն դուրս ելաւ Բօլին ձեռքէն բռնած, առանց ասդիէն անդիէն ըսուած խօսքերուն ականջ տալու։ Երկուքը մէկէն աչքէ կորսուեցան փողոցին անկիւնը սանդուխներէն վար իջնելով։

Հիմա Պուռաս խոյոր խոյոր քայլերով կը քալէր. պզտիկը իրեն հետը կը քաշկռտէր գրեթէ։ Կարծես աճապարանքով քալելով, կ'ուզէր ժամ առաջ հեռանալ այն տեղէն՝ ուր արդարութիւնը կը տիրէ իր զօրաւոր թեւերով և «Քալէ՛... չուտ քալէ»էն զատ ուրիշ խօսք չէր ըսեր։

Վերջապէս հասան Կալանտ փողոցը գրեթէ հինգ վայրկեան հեռու Արդարութեան Պալատէն, ուր կը գտնուէր իրեն ածուխի խանութը։

—Էօ՛ֆ չունչանորդի, պօռաց, ի՞նչ տարօրինակ բան է չա, միշտ դատարանին առջեւը պզտիկնե՞ր իրաւունք պիտի չտին... Ելան չա լակոտը ինձի տուին որ եկ նայիմ... կարաձեր իմիններդ չէին օգտեր կոր...։

Եաքը Բօլը ուժով մը ցնցելով խօսքը անոր ուղղեց.

—Բ՛, ըէ նայիմ չո՛ւն, չրի հաչ ուտելո՞ւ եկար հոս, հաՀ... Ախ անպիտա՛ն... Ախ անպիտան... դուն քու հաչդ պիտի ճարեչ... քեզի պէս դատարկապորտի մը պարապ տեղը հաչ չեմ կերչուներ եչ... կը լչե՞չ... ու աչ իրիկուընէ չուռը չկայ, պէտք է աչխատիլ, ըչկչէչ... Քեժի Բիէթրոյին քովը պիտի դնեմ, պիտի աչխատիչ հոն և ճխան մաքրող պիտի ըլլաչ... Օ՛խ, ան ատենը պիտի հաչկնաչ քրտինքով վաչտկուած հաչին արժէքը... կորչուէ՛ հիմայ աչքիդ դէմէն, ճխան մաքրողի լակոտ...

Եւ պզտիկին կռնակին խոյոր կըռուփ մը տալով, խանութին անդիի ծայրը գտնուող ածուխի կոյտին վրայ գլորեց։

Դժբաղդ պզտիկը ասանկ պարապ տեղը ծեծ ուտելը տեսնելով աչքերը լեցան, և սակայն զսպեց իր արցունքները հօրեղբայրին բարկութիւնը աւելի չգրգռելու համար։

Բայց Պուռաս անոր եաքէն կը նայէր, ու չարուներեց.

—Հէմ գիտչամ ըլլաչ որ չեռքէչ ուժատելիք չունիչ հա՛... Նժուիչ արմատ...։ Եթէ ճուռ բան մը ընեչ, քեզի անմիչապէչ ոչտիկաններուն կուտամ և մինչև օր քչան տարեկան ըլլաչ բանտը կը մնաչ... Արդարութեան դատարանն է որ քեզի հոչ դրաւ արդէն... կրնաչ նէ բան մը ըրէ... Աչխատիլ պէտք է մինակ... աչխատիլ...

—Թող տուր քիչ մը որ առաջ իսրար ճանչնանք... ըսաւ անդիէն ածխավաճառուհին իր ամուսինէն աւելի գթոտ։

Տիկին Պուռասը, հանքագործներու ընտանիքէ մըն էր սերած։ Անտարակոյս իր ամուսինէն աւելի բարի պիտի ըլլար, և տղան արդէն քնազդօրէն կարծես, քանի քանի անգամներ իր կապոյտ աչքերով, աղաչող երկչոտ նայուածքներ նետէր էր անոր, որուն վրայ, ան տղուն ձեռքէն բռնելով ըսաւ.

—Անչուշտ պէտք է որ աչխատի՝ քանի որ զինքը մենք պիտի պահենք։

——Մենք աւելորդ բերաններ լեչունելու միջոցներ չունինք, ըսաւ կոչտորէն Պուռաս։

—Պիտի աչխատի... ինչպէս չէ՞ Բօբօլ։

—Այո՛, մօրաքոյր, պիտի աչխատիմ... կը խոստանամ...

—Ատ գիտեմ արդէն... ըսաւ Պուռաս։

—Բայց աս գիչեր չի կրնար սկըսիլ... պատասխանեց Սօֆի Պուռաս։ Եթէ ծխան մաքրող պիտի ընես, պէտք է որ առաջ Բիէթրոն տեսնաս։

—Աչ իրիկուն պիտի տեչնամ... կե՛ չի՛ր եչ գիտեմ ուր կ'ըլլայ ան աչ ատեն... երթամ փնտռեմ։

«Ինձի նայէ դուն ալ տեղէդ չպիտի չարժիչ, կ'իմանա՞չ... աւելցուց Պուռաս տղուն սպառնալով։

Երբ դուռնէն դուրս ելաւ Սօֆի մօրաքոյրը գրկեց պզտիկ Բօլը ըսելով.

—Պէտք չէ վախնաս տղա, հօրեղբայրդ կարծածիդ չափ գէշ մարդ չէ. հիմա չար կ'երեւայ աչքիդ բայց եաքը պիտի ակնաս։ Եւ ակէ գա, եթէ առաջուընէ իմ խօսքս մտիկ ընէիր, աս բաները չպիտի ըլլար, որովհետեւ խեղճ հայրիկիդ ժեռնելու ատենը արդէն ես ըսի որ քեզի մեր տունը առնենք։

Թ-ոյեմ. Շահէն

(Շարունակելի)

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ.—Ուրբաթ ցր Սէլամլըքի արարողութենէն վերջ. Աւստրիոյ դեսպանին՝ Վեհ. Սուլթանին բարձր ներկայութեան ընդունուած միջոցին, դեսպանը իր վեհապետին Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր շնորհակալութիւն յայտնեց Օսմ. Վեհապետին, որ հեռագրով շնորհաւորած էր անոր տարեդարձը և բարեհաճած էր այդ առթիւ պատգամաւորութիւն մը ղրկել դեսպանատուն։

Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ.—Պելճիքական դեսպանը, Գերման և Ռուս դեսպանատուներուն Ա. Թարգմանները և Բարձրաստիճան ազգայնոց ներուն տնօրէնը, առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցան Բաձր Մեծ Եպարքոսին հետ։ Բացի վերջինէն միւսները տեսակցեցան նաև Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Հելլէն դեսպանը նոյն օրը տեսակցեցաւ Սպարապետ Բիզա բաշայի հետ

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ճէնովայի մէջ շինուած «Մէսուտիյէ» Օսմ. զրահաւորին չինութեան հսկելու պաշտօն ունեցող Ասվէտ բաշա, առջի օր Պոլիս դարձաւ։

—Նոյն օրը Էսէնէն Պոլիս դարձան նաև Օսմ. բանակին համար քրուբի գործարանէն գնուելիք արագաձարուած Ընդանիներուն քննիչները Խուրշիտ պէյ և Նէշեպէտտին էֆէնտի։

ՍԱՄՈՍԻ իշխանապետութենէն իր նուէր ղրկուած խաղողի նախաբերքը նախընթաց օր կայս. Պալատ մատուցուեցաւ։ գործակատար Կանկօֆ էֆ.ի և զայն բերող պատուիրակին կողմէ, որոնք կայս. մեծարանաց արժանացան։

ԿԱՑՍ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ վարժարանը որ ամեն տարի առառաւելն 45 նոր աշակերտ կ'ընդունէր, սակայն վերջ պիտի ընդունի որքան որ աշակերտ ներկայանայ իրեն։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԻՆ կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրուած երեք նժոյգները արքունի ասպատանին յանձնուեցան։ Ուրբաթ օր Պարսից դեսպանը ուրիշ պաշտօնեաներ և նժոյգները բերող Հաճի Պապա Խանը, Պարսկական դեսպանատունէն կայս. Պալատ տարին այդ ձիերը որոնք թանկագին շալերով զարդարուած էին։ Սէլամլըքի արարողութենէն ետք այդ ձիերը մատուցուեցան Վեհ. Սուլթանին որ բարեհաճեցաւ զանոնք դիտել։

ԲՕԼԵՐԱ ԵՒ ԺԱՆՏԱՆՈՏ.—Գահիրէէն կը գրեն թէ Եգիպտոսի մէջ քօլերան հետզհետէ կը տարածուի և չատ մը նահանգներ ևս սկսած են վարակուիլ անկից որոնցմէ մէկն է Տարօթը. ասոնցմէ դուրս Գահիրէի և Մուշայի մէջ ընդհակառակը նուազելու վրայ է։ Բացի Ալէքսանդրիայէն Եգիպտական ուրիշ ոևէ նաւահանգիստ դեռ վարակուած չէ քօլերայէ։

—Աղէքսանդրիա 9/22 օգոստ.—Գահիրէի մէջ քօլերայէ 22 դէպք և 22 մահ։ Ուրիշ տեղերը 244 դէպք և 185 մահ։ Ժամանակի 2 դէպք Ալէքսանդրիոյ մէջ։

—Բեռլէրպուրկ 22 օգոստ.—Մինչեւ այսօր Օտեսայի մէջ 9 կասկածելի դէպք և մէկ մահ տեղի ունեցած է։ Մանչուրիոյ մէջ քօլերան տակաւ կը ծաւալի։

—Պուքրէշ 23 օգոստ.—Օտեսայի դէմ դրուած քարանթինան ջնջուեցաւ և տեղը բժշկական պարզ քննութիւն մը հաստատուեցաւ։

ՀԱՄԱԾՈՂՈՎ.—Օսթանտի մէջ (Պէլճիքա) գումարուելիք առեւտրական և ճարտարագործական համաժողովին Օսմ. պատուիրակ նշանակուած է Պրիւքսէլի Օսմ. Հիւպատոսը։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանը վաղը Պոլիս կը դառնայ, որպէսզի ներկայ գտնուի Բալումպօ դերծովակալին մայրաքաղաքս ժամանելու ատենը։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ հրամանով զօրավար Շաքիր բաշա պիտի ընկերանայ դերծովակալ Հիւսնի բաշայի, որ Պէլճիքա կը մեկնի Բալումպօ դերծովակալը դիմաւորելու։

ՋՕՐԱՎԱՐ ՍՕՍԻԷ առջի օր Բարիզ հասաւ։

ՍԱՆԱՅԻ վարժարանը այս տարի 11 յունուարտ ունի 10բ խլամ և մէկը ոչ։

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ Իտալիոյ հանգուցեալ Ումբերթօ Թագաւորին անուան չինուելիք Իտալական հիւանդանոցին շինութեան ի նպաստ էմմանուէլ Թագաւորը 1000 անգլ. ոսկի նուիրած է։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ 20 տիպար-ագարակ պիտի հաստատէ իր երկրին մէջ, ուր գիւղացի տղաքներ պիտի յաճախեն երկրագործական այլեւայլ փորձերու ներկայ գտնուելու համար։

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱՅԻ նորաշէն բժշկական վարժարանին բանալիները չինուած և յանձնուած են Սպարապետի դրան որ, զանոնք Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ՀԱՄԱ-ԲԱՅԱՔԻ երկաթուղիին Պալպէք-Համա գիծին ընդունելութիւնը կատարող յանձնաժողովը Պոլիս դարձաւ։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ կազմուած շոգենաւային ընկերութեան առաջին շոգենաւը «Մաւրոեէնի» պիտի կոչուի, իշխանին անունով։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ արձանագրութեանց մէջ դժուարութիւններ չծագելու համար, ամուսնացողները եթէ մինչեւ 15 օր իմամներուն ու մուխթարներուն չդիմեն, պիտի պատժուին։ և իմամներն ու մուխթարներն ալ եթէ իրենց եղած դիմումները մինչեւ 15 օր մարդահամարի վարչութեան իմաց չտան, կէս կէս ոսկի տուգանքի պիտի դատապարտուին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանը շաբաթ օր չհասաւ Պոլիս։ Դեսպանատունը մինչեւ այդ օր որոշ լուր մը չունէր անոր գալուստեան մասին։

ՀԱՑԵՐԸ.—Վար տեսակ պատճառներ ու «Ֆրանճէլա» հացերը իրարմէ զանազանելու համար, որոշուեցաւ որ առաջինները վրայ հարթ ըլլայ, իսկ վերջինները ճեղքեր ունենան։

ԻԶՄԻՐԻ «Ամալթիա» ու «Արմոնիա» յունական լրագիրները դադարման դատապարտուեցան։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖԷՆՏի, հաշուակալութեանց դիւանին անդամ, նախագահ անուանուեցաւ գործածութենէն դադրած նամակագրոյցներու վաճառման յանձնաժողովին։

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ.—Արմաիքի հրապարակը միշտ կայուն է։ Առաքումներուն՝ պէտքերուն քաղդատմամբ քիչ, աղացումներուն դժուար ըլլալը և Ռուսիոյ ու Ռումանիոյ ղրկած առատ ալիւրները չփոթեցուցած են ցորենի յաճախորդները, որոնք գիներու տակաւ անկումին պատճառով զգուշութեամբ կը շարժին։ Եթէ Անատոլուի առաքումները կանոնաւորուին, յոյս կայ որ սակարանին վիճակը կանոնաւորուի, սակայն տեղական ցորեններուն դէմ մղուած մրցումը օր օրի չանոնալուն, օտար ալիւրներուն վտանգը միշտ գոյութիւն ունի տեղականներուն համար. ասոր իբր դրման ցոյց կը տրուի աղացումի և փոխադրութեան ծախքերուն զեղչուիլը։

—Վերջացող շաբթու Անատոլուէն 37,500, Ռումէլիէն 6900, Արեւ. Ռումէլիէն 3200, Վարնայէն 1200, Ռումանիայէն 3500, Մարմարայէն 1200 և Պալէքքէն 4000, ընդ. ամէնը 56,700 քիլէ ցորէն եկած է Պոլիս և ծախուած են սովորական գիներով։

Նոյն շաբթուան միջոցին Պոլիս եկած են Ռուսիայէն 3100, Ռումանիայէն 9100, Վարնայէն 930, Բէսսարէնճէյէն 1700, Իզմիտէն 900 և Մարսիլիայէն 80 պարկ ալիւր։

ՏՈՒԲԱՆՔ.—Պալքք Բազար, ոգելից ըմպելիներու գործարանատէր Մրխիթի, 25 ոսկի տուգանքի դատապարտուեցաւ, առանց արտօնութեան Բիշկ. վարժարանին գնահատութիւնը հրատարակած ըլլալուն համար իր «Էթիքէթ»ներուն վրայ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԻԲՐ ԽՈՒՈՎԱՐԱՐ ամբաստանուած Լեւոն Զիլէքճեան անուն անձը որ Եգիպտոս փախելով «Ֆեհմի» ծածկանունով կարգ մը խռովարարական հրատարակութիւններ ըրած է, ցմահ բերդարգելութեան, քաղաքական իրաւունքներէն զրկման և իր ստացուածքներուն գրաւման դատապարտուեցաւ։ Պոլսոյ Վերաքննիչ ատենին կողմէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Յուլիս 25ին, ժամը 3½ին ատենները երկրաշարժի երեք յաջորդական ցնցումներ զգացուած են Տիարպէքիրի մէջ բայց վնաս չէ պատահած։

—Ձիշդ այդ պահուն թեթեւ ցնցումներ զգացուած են նաև Մարտինի Սիեօրքի, Զէրմիկի և Մատէնի մէջ։ Նոյնպէս Խարբերդի մէջ, սակայն ոևէ վնաս չկայ։

ՎԻՇՈՒՄԻ ՁՈՀԸ.—Գասըմբաշա բնակող Թուրք կին մը Թահսինէ, իր զաւակը վիժեցնելու համար դեղ կ'առնէ, սակայն զաւակին մահէն ետք ինքն ալ տառապիլ կը սկսի և կը մեռնի վերջապէս առած դեղին ազդեցութեամբ։

ՆՇԱՆԱՇԸ ՍՊԱՆՆԱՇ.—Աթէնքի մէջ ձերբակալուեցաւ հաճի Տիմիդրի անուն անձը որ ասկից առաջ Միթիլիի մէջ աղջկան մը հետ նշանուելով հարսնիքէն երկու օր առաջ աղջկան տունը գացած էր, և հոն ջնջին պատճառով մը որպէս թէ բարկանալով հէգ աղջիկը սպաննած էր ճիշտ սրտին մխելով իր դաշոյնը։ Ոճրագործը կալանայ իր ագռթիւրը։

ԱԻԱՁԱԿ.—Ամասիոյ գիւղերէն մէկէն ըլլալով բաւական ատենէ ի վեր այլեւայլ կողմեր ապարակով նշանաւոր ոճրագործ Ալի իբ 5 ընկերներով միասին ձերբակալուեցաւ։

ՑՈՐԵՌՈՒՄՆԵՐ, ՈՂՂՈՒՄՆԵՐ.—Յուլիս 25ին, սաստիկ տաքէ մը ետք, յանկարծ սկսած է անձրեւ ու կարկուտ տեղալ Հէբքեարիի մէջ։ Բաղաքին արեւմտեան կողմը լերան ստորոտը հաւաքուած անձրեւի ջուրերը հեղեղի վերածուելով դէպ ի քաղաքը խուժած և գետակներն ալ յորդած են։ Բիչ ատենէն լեռներէն քշուած ժայռեր, քարեր ու աւազի կոյտեր ճամբաները գոցելով, ջուրերը յորդած և քաղաքին ամէն կողմը տարածուած են։ Ժայռերը խոշոր խոշոր փրթած, հեղեղներէն քշուելով, տուներ, ծառեր ու պատեր կը քանդէին՝ ահռելի աղմուկներով։ Փողոցները 1 կանգունէ աւելի բարձրութեամբ ջուրով ծածկուած և դուրս ելլելը անկարելի եղած էր։ Կէս ժամ աւելով այդ սեղատարափին հեղեղները փողոցները մէկ մէթրէն աւելի բարձրութեամբ քարով ու աւազով ծածկած էին, որոնք դուռներուն բացուելուն ալ արգելք կ'ելլային։ Տուները ողողուած էին։ Գիւղացի Բիւրտ մը ու Հայ մը հազիւ ազատած են հեղեղներուն մէջէն, իսկ անոնց անասուններն ու ապրանքները քշուած են։ Զինուորական մթերանոցն ալ մասամբ ողողուած է։ Տեղին կառավարիչը ու միւս պաշտօնատարները հարկ եղած միջոցները ձեռք առած են՝ ազատելու տունը փակուած բնակիչները։ Զինուորականներ ջուրը նետուած են ազատելու համար հոսանքէն քշուող 2 Բիւրտեր. ատոնց մէկը միայն կարելի եղեր է ազատել։ Հայու տուն մը չորս կողմէն ջուրերով պաշարուած էր և բնակիչները երկու կին և երեք փոքր տղաքներ, սրտաճմլիկ շեշտերով օգնութիւն կը խնդրէին։ Յիսնապետ մը, տասնապետ մը և երկու զինուորներ անմիջապէս ջուրը նետուելով տունին տանիքը ծակած և կիներն ու տղաքը ազատած են վաղահասմահուընէ մը։

—Յուլիս 14ին ալ Սվազի, Պիւնեան Համիտ գաւառակին Գըզլովիրան գիւղին մէջ տեղացած սոսկալի տեղատարափէն, անոր մօտի գետակը յորդած և հեղեղները ողողած են գիւղը։

Հեղեղներէն քշուած են 225 հատ ոչխար, 20 կով իրենց հորթերով, 4 ձի ուրթ հոգի ալ խեղդուած են. վեց տուն ամբողջովին 5 տուն մասամբ և 20 տունի ալ բոլոր կահ կարասիները ոչնչացած են։ Աւերչկուած են բոլոր պարտէզները, արտերը և բոլոր հունձքերուն մեծ մասը ոչնչացած։ Պէտք եղած օգնութիւնները կը փութացուին ի նպաստ վնասուողներուն։

—Թոգատի Էրպաա գաւառակին մէկ գիւղին մօտի գետն ալ անձրեւէն յորդորելով տուն մը քշած, 20ի չափ արտեր աւերչկած են, և ուրիշ գիւղի մը մէջ ալ ջաղացք մը, 3 կամուրջ և այլն ոչնչացուցած են։

ԿԱՐԿՈՒՄ.—Վանի Պաշ Գալէ գիւղաքաղաքին մէջ յուլիս 26ին կարկուտ ու անձրեւ տեղալով, հեղեղներ գոյացած են. մարդ մը խեղդուած, ուրիշ մը վիրաւորուած է և չինուած ճամբան բոլորովին աւրուած է։

ՎԱՅՐԱԳՈՒԹԻՒՆ.—Առջի օր, Թաթավլա բնակող 11 տարու Իսթիլիանօ անուն յոյն աղջնակ մը, երբ մօտի Նպարավաճառ Նիքօլիի խանութին առջեւէն կ'անցնէր, Նիքօլի զայն ներս կը կանչէ և խանութին ներսը մղելով կը բռնաբարէ հէգ աղջիկը, որ լալով տուն կը դառնայ և խնդիրը կը պատմէ ծնողքին որ ձերբակալել կուտայ վայրագ նպարավաճառը։ Խնդիրը հոս չի վերջանար սակայն, ամէնէն ցաւագին կողմը սա է որ բռնաբարողը գաղղիական ախտի տէր ըլլալով զայն փոխանցած է նաեւ իր խեղճ զոհին։

ԱՆԶԵԱՍՊԱՆ.—Այնալը Զէյմէի կողմերը բնակող 45 տարու Աբիլիատի անուն անձը, երէկ ցորեկ տանը վերնայարկը ինքզինքը վիրաւորեց վտանգաւոր կերպով։ Աղջիկը երբ վեր ելաւ և հայրը տեսաւ արիւնլուայ վիճակի մէջ, սկսաւ աղաղակել, որմէ դրացիները փութալով վիրաւորը հիւանդանոց տարին։ Անձնասպանութեան պատճառն էր իր տան վարձքին երկու ամսականը չկրնալ վճարելը։

ՈՃԻՐ.—Կէտիկ Փաշա բնակող ածխավաճառ Քօսթի, երէկ, անծանօթ պատճառներով վիրաւորեց նոյն տեղացի Մարի անուն կինը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Արժ. Յարութիւն սարկաւագ Կամարական, մէկ տարեկան «Մանզումէ» նուիրած է Վանայ Լիմ Անապատի Որբանոցին։ Փափաքելի էր որ Յարութիւն սարկաւագի այս կրթասիրական ընթացքը օրինակ ըլլար նիւթապէս աւելի ջոկ, բարգաւաճ ու լիաքսակ կրօնաւորներու, որոնցմէ շատեր թո՛ղ թէ դպրոցի մը սատարել, իրենք իսկ գաղտիական ախտի տէր ըլլալով զայն փոխանցած է նաեւ իր խեղճ զոհին։

ԱՆԶԵԱՍՊԱՆ.—Այնալը Զէյմէի կողմերը բնակող 45 տարու Աբիլիատի անուն անձը, երէկ ցորեկ տանը վերնայարկը ինքզինքը վիրաւորեց վտանգաւոր կերպով։ Աղջիկը երբ վեր ելաւ և հայրը տեսաւ արիւնլուայ վիճակի մէջ, սկսաւ աղաղակել, որմէ դրացիները փութալով վիրաւորը հիւանդանոց տարին։ Անձնասպանութեան պատճառն էր իր տան վարձքին երկու ամսականը չկրնալ վճարելը։

ՈՃԻՐ.—Կէտիկ Փաշա բնակող ածխավաճառ Քօսթի, երէկ, անծանօթ պատճառներով վիրաւորեց նոյն տեղացի Մարի անուն կինը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

70 ՆՈՐ ՎԱՐՊԵՏՆԵՐՈՒ ՈՍԿԵՐՁՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆԻ ԲԱՑԵՑՈՒՄԸ

ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԱՅ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ՎԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ս. ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊՈՍ ՏՕՆԻՆ ՕՐԸ

Կիրակի օրը, Վանի ամբողջ ոսկերիչ և փորագրիչները Ս. Գրիգորի վանքը հաւաքուած. անհամբեր ժամ ցին կը սպասէին, երբ ոսկերիչ նոր վարպետներու վկայականներու բաշխման հանդէսը պիտի սկսէր։

Պատկառելի քառակուսի մը կազմուած էր վանքի բակին մէջ, 70ի չափ նոր վարպետներ գլխիբաց կանգնած էին, նստած հին վարպետներու դիմաց և կողերը։ Հին վարպետներու մէջտեղ տթոռի վրայ բազմած էր Ստեփան Հայրապետը, որ նոյն օր պատարագիչ էր, շուրջը ունենալով վանքի Հոգաբարձութիւնը։ Հրաւիրուած էր նաեւ տեղին գոմիսէրը իր հետեւորդներով։ Հին վարպետներու ճիշդ կեդրոնը ծաղկեայ կամար մը կապուած էր (կարծես արհեստաւորի յաղթական կամարը ըլլար) որուն մէջ կախուած պատկերը կը ցուցնէր թէ ան արհեստաւորներուն կը պատկանէր. պատկերին վերը կայսերական Թուղթան գծուած էր, իսկ տակը ոսկերիչ և փորագրիչ արհեստաւորներու գլխաւոր գործիքները շարուած էին, մէջտեղը եւս գրուած. «Ի յիշատակ բաշխման վկայականաց ոսկերիչ և փորագրիչ նոր վարպետաց Վանայ. 1902, յուլիս 7։»

Նուագարանի քաղցր հնչիւնը ցոյց տուաւ թէ ահա կը սկսի հանդէսը Համիտիէ քայլերգով որ յատնկայս ունկնդրուեցաւ. ապա երգեցին նոր վարպետները։ Համակ լրջութիւն կարած այդ պատկառելի չրջանակը զօրաւոր ներգործութիւն մը ունէր։ Էնսաֆէն մէկը առաջ անցնելով կարդաց մօտ 250 տարւոյ հնութիւն ունեցող «Կտակագիր» կամ «Օրհնութեան գիր»մը շարադրուած նոյն ժամանակին ապրող արհեստաւորաց կողմէն. հնութիւն մատնանշող գրաբար ոտանաւորի ձեւով, զոր անհրաժեշտօրէն կարդալ պէտք էր նոր վարպետ եղող սաներու գլխին, իրենց ձախսով պատրաստուած հաւաքումներու մէջ։ Կտակը, կը սկսէր օրհնութիւններով սկսեալ Հին կտակարանի Աստուծոյ սիրելի հայրապետներէն, մարգարէներէն մինչեւ Նոր Կտակարանը անոնց օրհնութեանց հեղեղը պարբերաբար թափելով նոր սաներու գլխին. որոնց ի պատասխանի հին վարպետները միաբերան «ամէն» կը գոչէին։ Օրհնութիւններէն վերջ կը դառնար խրատելու նոր վարպետները, որ ուղղամտութեամբ վարուին, արհեստը զարգացնեն ու ծաղկեցնեն, ու իրենց ձեռներով ու վարքովը պատիւ բերնեն հին վարպետներուն, ոսկերիչ արուեստին Էէր համարուող Բեսելիէլ ճարտարապետի չնորհներով օժտուած, որու հացէին բուռն ծափահարութիւններ ուղղուեցան։ Նոր վարպետները դարձեալ սկսան երգել և այս անգամ էնսաֆին կողմէ ճառ մը կարդացուեցաւ, որուն մէջ արուեստի ազատ բարձրութիւնը և վեհմտութիւնը բացատրուելէ վերջ, նոր վարպետներու կողմէն չնորհակալութիւն մը կ'ուղղուէր հին վարպետներուն և կը վերջանար «Կեցցէ՛ Բեսելիէլ ճարտարապետ, կեցցեն հին և նոր վարպետները»ով որուն յաջորդեց բուռն ծափահարութիւն։ Այս անգամ երգեցին 2 քաղցրաձայն պատանեակներ, որմէ վերջ վկայականները բաշխուիլ սկսան։ Ամէն անգամէն մէյ մէկ վարպետի անուն կը կարդացուէր որը առաջ ընթանալով Հայր Ս.ի ձեռքը համբուրելով կ'առնէր վկայականը երկու խօսք քաջալերական հետ. ապա «էնսաֆ պաշի»ի և իր վարպետի ձեռքը թոթուելէ և բոլորովին խնամարհութիւն ընելէ վերջ տեղը կ'անցնէր։

Այսպէս 70ի մօտ նոր վարպետներ վկայական առին, որոնք առաւել հաստատական կ'ըլլային, եթէ կարողութեան քննութեամբ տուէին։ Ստեփան հայր սուրբը քանի մը քաջալերական յորդորներ կարդալէ վերջ, Պանպանիչով փակեց հանդէսը։ Երկուշաբթի ժամ 9ին մօտերը ոսկերիչ էնսաֆը վանքին 5 ոսկի դարպաս և իւրաքանչիւր սպասաւորներուն պատշաճ նուէրներ տալէ և լուսանկարուելէ վերջ կը հեռանար վանքէն, մեծ գոհութիւն առթելով իր պատուաւոր Նիստուկացով և անսման ուրախութեամբ, հոգաբարձութեան և բոլորին ալ առհասարակ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ կողմէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ եղած չնորհաւորութիւններուն համար Աւստրիական դեսպանը չնորհակալութիւն տուս մը ղրկած է Պատրիարքարան։

ԺԱՄԱՀԱՐԵԱՆ եղբայրները 130 ֆր. ղրկած են Պատրիարքարան, Մարաշի որբանոցին որբերուն քաղցրեղենի բաշխուելու համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մատուռին Հոգաբարձութիւնը 15 ոսկի վճարեր է Խաչեան Տ. Արսէն Ա. քհ.ի, իբր ճամբու ծախք Սելանիկէն մեկնելու համար։

ԱՊՈՒՆԱ ՄԱՏԹԷՈՍ, Հապէշ պատուիրակութեան պետը որ վերջերս մայրաքաղաքս եկաւ, Աւստրիական թերթի մը խօսքին նայելով պաշտօն ունի եղեր նաեւ կարգադրելու վէճ մը որ ծագած է Երուսաղէմի մէջ Հայերու և Հապէշներու միջեւ։ Հապէշը մասնակի սեփականութիւն ունենալ կը կարծեն եղեր ուխտատեղիի մը մէջ, որ բոլորովին Հայոց կը պատկանի։ Ասկէ առիի մը առաջ Ցոյն և Լատին պատրիարքներ իրարաբար կարգուեր են, որոնք մերժելով Հապէշներու պահանջումը հաստատեր են Ս. Յակոբայ Միաբանութեան իրաւունքը։

ՅՈՎՍԷՓ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ մեծահարուստ վաճառականը յուլիս 26ին մեռեր է Պաքուի մէջ որուն որդին Պ. Գերասիմ, հազար ոսկի նուիրեր է Պարակա-Հնդկաստանի թեմին առաջնորդարանին համար տպարան մը դնելու։

ՖԷՐԻԴԻՒԼԻ փլած եկեղեցիին վերաշինութեան յանձնաժողովը մինչեւ ցարդ 172 ոսկի հանգանակած է Ս. Նախագահին՝ Տ. Բարթողիմէոս արքեպիսկոպոսի ալակցութեամբը։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ երկսեռ վարժարաններու պաշտօնէութիւնը ինքնաբերաբար հրաժարած է անոնց տեղ նորեր կը փնտռուին։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ թեմերէն Էղինէի հոգեւոր հովուին երբեմնակի հիւանդութեան պատճառով տեղին եկեղեցին փակ կը մնայ եղեր և ժողովուրդը, 70 տունի չափ, հոգեւոր մխիթարութենէ զուրկ կը մնայ շատ անգամ։

Կը լսենք թէ յիշեալ քահանան որ ձեռնասունն է Այվազեան Սրբազանի, նոյն իսկ իր ձեռնադրութենէն առաջ ալ անձնական տկարութեան ենթակայ էր։ Մենք այնպէս կը կարծենք որ ֆիզիքական տկարութիւն ունեցող ոևէ մարդ իրաւունք չունի հոգեւոր պաշտօնի ձեռնարկելու, և ոչ ալ ո՛և է եպիսկոպոս պարտաւոր է այդ տեսակ պարագաներու մէջ քահանայի ձեռնադրութիւն կատարել։

ԹԻՖԼԻՍԻ Հայոց տրամադիրքական ընկերութիւնը յունիս 14ին ստացած է ծանօթ թատերագիր Դաբրիէլ Սունդուկեանցէն 1418 բուպլի և 96 կոպէկի տոկոսաբեր տոմակ մը, որով Սունդուկեանց կ'իմացնէ թէ իր «Ամուսիններ» անուն ներկայացումէն գոյացած 822 բուպլիի գումարը յանձնուած էր Կովկասեան Հայոց բարեգործական խորհուրդին, պահուելու համար մինչև որ հայ տրամադիրական ընկերութիւնը օր մը օրինական կազմակերպութիւն ստանար։

Երբ Հայոց Կովկասեան բարեգործական ընկերութիւնը կերպարանափոխուեցաւ, վերոյիշեալ գումարը կը բերին Սունդուկեանցի վերադարձուեցաւ, և ան, զայն աճեցնելու համար առեւտրական դրամատան տուաւ։ Հիմա երբ Հայոց տրամադիրական ընկերութիւնը կազմակերպուած է, այդ գումարը՝ 1418 բուպլի, Պ. Սունդուկեանց կը ներկայացնէ նորակազմ ընկերութեան, իբր տոկոսաբեր տոմակ և կը բաղձայ որ դրամագլուխը անձեռնմխելի սեփականութիւն մնայ ընկերութեան, իսկ տոկոսը գործածուի, վարչութեան տնօրէնութեան համաձայն։

ԱՐՃԱԿԵՑԻՒ ՄԸ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԿԸՐԱԹԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Արճակը Վանէն 6 ժամ հեռաւորութեամբ 200 տունէ բաղկացեալ, «Միւիւրլըգ» գիւղ մը է, համանուն լճակին ափը հանգչած։ Այս գիւղին դպրոցը գոցուած էր։

Այս գիւղացի Պաքու բնակողներէն Մարգար աղա Հիւսեան անուն անձը, որ Վարագայ վանուց նախկին սանը էնէ, պարտաճանաչ կրթասիրութեամբ մը՝ Պաքու աշխատող Արճակեցիները յորդորելով ու համոզելով յաջողած է ըստ կարեաց ամսական վճարումներ ընել տալ անոնց, որով տարեկան 15 լիրայի գումար մը մէջտեղ բերելով յատկացնելու ղայն Արճակու մէջ Մաղկոց — Նախակրթարան մը ունենալու։ Եւ միջոցէ մը ի վեր է որ տրուած դրամներու խիստ կանոնաւորապէս Վան կը ղրկուին Ճիտէչեան Մարգար էֆ.ի ձեռքը, զոր յիշեալ Պաքուբնակ գիւղացիներն ու Պ. Մարգարը, քանի մը Արճակեցիներու հետ վերահսկող ու մատակարար կարգած են կրթական սոյն հաստատ գործին։

Ժամանակէ մը ի վեր է որ ցարդ 50 աշակերտ ունեցող Արճակու սոյն վարժարանը բացուած է արդէն և ներկայ տարուան 1 մարտէն սկսեալ կանոնաւոր դասախօսութիւնն ալ ըստ ծրագրի սկսուած, ուսուցչութեամբ դարձեալ Վարագայ վանուց նոր սաներէն Պ. Յովհաննէս Վարդանեանի, որ յոյս կուտայ ուսուցչական կոչմանը ու գիւղացւոց կրթապէս օգտակար ծառայող մը ըլլալու, որուն մօտ օրերս օգնական ուսուցիչ մըն ալ տալու դիտում կայ, որպէս զի երկու հոգով կարելի ըլլայ գիւղական նախակրթարան մը լաւագոյն կերպով վարել։

Ցայտնի է թէ Արճակեցի Պ. Մարգար Հիւսեանի սոյն կրթասէր ջանքը վեր է ամէն գովեստէ։ Երանի թէ անոր պէս ուրիշներ ալ մտաբերէին հետեւելու տրուած սոյն գեղեցիկ կրթական օրինակին և իրենց գիւղերու վարժարաններուն, հաւաքական ամառվճարներով նպաստելու համար իրենք ալ կրցածնին ընէին։

ԴԱՐԹԱԼԻ Թաղ. Խորհուրդը, որ միշտ առիթը չը փախցնէր տօնական օրերու մէջ իր Թաղին ժողովուրդը չը ղրկել հոգեւոր մխիթարութենէ, այս անգամ Աստուածածնայ տօնին առթիւ, նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրած է որպէսզի արտօնութիւն տայ Գնել Ծ. Վրդ. Գալէմքեարեանի պատարագել յաւաջիկայ կիրակի։

ՍԿԻՒԴԱՐի աղթատախմբը և Թաղ. Խորհուրդը ձեռք ձեռքի տուած, Թաղին աղքատներուն նպաստելու բարեգործամութեամբ, նախորդ տարուան նման թատերական ներկայացման մը համար դիմում ըրած են առ որ անկ է։ Տարակոյս չունինք թէ Սկիւտարցիները իրենց թատերական ճաշակին հետ բարեգործութեան օրինակն ալ ցոյց պիտի տան նպաստելով այս բարենպատակ գործին։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ընարելեաց քննիչ յանձնաժողովի վերջին նիստը տեղի ունեցաւ ուրբաթ, բերայի արուեստանոցին մէջ, քննութեան նիւթ ունենալով Դիտութիւն և Ուսողութիւն։

Յանձնաժողովին այս վերջին նիստով ուսուցչական հրապարակը իր առատութեան ամենէն նշանակելի չըրջանը ունեցաւ, բայց այնպէս կը յուսանք թէ Յանձնաժողովը անաչառ քննութեամբ միայն որոշեց ուսուցչական ընտրելիները, ապագայ քննադատութիւններու տեղի չի տալու համար։

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՑ միաբանութիւնը վերջին անգամ կտրուկ որոշում մը տուաւ, իր միաբանութեան անդամներուն չարքին մէջէն վերցնելով Պոլիս գտնուող Մարկոս վրդ. Գարագաշեանի անունը, նկատելով որ այդ վարդապետը իր Գասըմ փաշայի քարոզչութեան միջոցին կարգ մը անվայել արարքներու տեղի տուած է։ Միաբանութիւնը Պատրիարքարանի մէկ պաշտօնագրին վրայ, որով կ'ուզուէր հեռացընել այդ վարդապետը, գրած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր թէ այլեւս չի կրնար Երուսաղէմի միաբան ճանչնալ զայն, և հետեւաբար ընդունիլ միաբանութեան վանքին մէջ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՊԵՏԱՐԱՆԻ

Ազգապետարանի իրաւասութեան պատկանալ բնիկ Պարտիզակցի Պոլսերնակ Վարսենիկ Միքայէլեան, Ազգապետարան դիմելով՝ ամուսնալուծում պահանջած էր, յայտարարելով թէ «18 տարի առաջ Պարտիզակցի Յարութիւն Միքայէլեանի հետ ամուսնացած է և միայն վեց ամիս միասին ապրելէ յետոյ ամուսինը մեկնած է իւր քովէն, և յայտնի՛ետ բացակայելով երբեք հոգ և խնամք չէ ունեցած իրեն նկատմամբ և բոլորովին լքած է զինքը։» Դատաստանական խորհուրդը՝ Յարութիւն Միքայէլեանի ազգականներէն և ծանօթներէն քաղուած տեղեկութեանց համեմատ՝ քանիցս կոչնագրեր ուղղած էր անոր հասցէին, բայց որ և է պատասխան չընդունելուն պատճառ՝ Հայերէն և Թրքերէն «Աւետաբեր»ի, «Բիւզանդիոն»ի, «Մանզումէ ի էֆքեար»ի և «Մալիւմաթ»ի միջոցաւ հրատարակուած պաշտօնական ազդարարութեամբ յիշեալ Յարութիւն Միքայէլեանն հրաւիրած էր ներկայանալ Ազգապետարան մինչեւ Յուլիս 1, ծանուցանելով թէ հակառակ պարագային կնոջ խնդիրը նկատողութեան պիտի առնուի ի բացակայութեան անոր։

Արդ, յաւարտ վերոյիշեալ պայմանաժամին, տեսնելով թէ Յարութիւն Միքայէլեան չէ ներկայացած Ազգապետարան և որ և է լուր կամ պատասխան ընդունուած չէ իրմէ, Դատաստանական խորհուրդը որոշեց Յարութիւն Միքայէլեանի ընդ Տկն. Վարսենիկ Վարդապետեանի ամուսնութիւնը լուծել՝ յիշեալ Յարութիւն Միքայէլեանի յանցանօք, վերջին անգամ 31 օր միջոց տալով յիշեալ Յարութիւն Միքայէլեանի որ ներկայացնէ Ազգապետարանիս, եթէ ունի որ և է դիտողութիւն ընդդէմ վերոյիշեալ որոշման։ Յաւարտ այս վերջին պայմանաժամին ամուսնալուծման որոշումն վերջնականութիւն ստացած ըլլալով Վարսենիկ Վարդապետեան ազատ կ'ըլլայ, եթէ ուզէ, ընդ այլում ամուսնանալու։

Կնիկ Ագիսոլեպարեանց

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԵՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէէ Սթանպօլտա Ֆէրիքէօյիւնէ թէէսխ իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ էվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիպի, ֆիյաթճա տա էհվէն պուլունտաղը ճիւէթլէ. տախիլի մամուլաթմըզդն բէվանընը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլունան միւհիթէրէմ էհալիմիզի էզէր ճիւէթ մէնմուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագատարմզդ միլլի սերբեստիմզդը տախիւլէն իմալ իթմէքէճնէպլիէր իսթիյաճատան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնհասը օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, էվրոբա մալլարընա հեր վէճհէտ բիւճհանիյէթի պիթթէճիրպէ սապիթ օլան իշպու մամուլաթը տախիլիյէմիզէ էհալիի քիրմանը լայզգ օլտուղը տէրէճէտ բաղպէթ պուլուրմալարընա միւթէվագգէֆ տիր. չայանը իթթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամզդ վուգուս պուլան սաթըտան 100 ամ 2 սենի էաղիմը ասաբը Շէհրիյարիէն օլան Հիճազ շըմէնտֆէրինէ մաէլմէմունիյէ թէրք իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իլ Ամէզէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպլինէ 150 ամէտ մա բիւսկիւլ ֆէս ինտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տիր։ Իշպու ֆէսլէր եաղմուրտան թէրտէն պօզուլմասընը կիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. ըսլանան ֆէսլէրին աթէչէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլարմասը իսթար օլունը։

Զիյրտէ մուհարրէր մահալլէրտէ բիւսկիւլսիզ օլտուղը հալէ, մագթու ֆիյաթլարլա սաթըլմագտա տիր։

Իյի թիպէթլի զայէթ գուլանըշը ֆէս՝ պէհէրի 5 զղ.,

Իյի հասբըլը զայէթ գուլանըշը ֆէս՝ պէհէրի 8 զղ.,

Իյի իքի գաթը զայէթ գուլանըշը ֆէս՝ պէհէրի 10 զղ.,

Իյի աթլասը զայէթ գուլանըշը ֆէս՝ պէհէրի 13 զղ.։

Մահալը ֆիւրուխթը. — Սթանպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Քիչիւք Իսմաիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիւրբէյլէր աթաբնտա Ն. 71, Ազէբայտա Եէնիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շեյխիտ Օսման պէյ կաղիսօսը ճիվարընտա ֆապրիգամզդ թահթմնտա, Պէյնքթաչտա Ճատտէի Քէպիրտէ Տօգթ. Դրիսեան էֆ Նին խանէսի թահթընտա վէ Իսկիւտարտա չարշուի քէպիրտէ 44 նիւմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն։ մաղազալարտա սաթըլմագտա տըր։

Ֆէպէրիմիզ գէրըլուպ պօզուլտուղը թագտիրտէ չիւպէլէրիմիզին հէր հանկըսընա միւրաճաաթ օլտունուրտա, եէնի պիր ուսուլտ մէճճանէն գալըպլանմաղը միւհիթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Սինկէրի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

Սինկէրի ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է առելի շքաղրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և օր մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, Սինկէր մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ,
ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Ագրեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չենքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Զալաթիա՝ Գարտքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանանճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՊԱՅԳԱՆ

ԱՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԾԻՐՔԷԹԻ
ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 7500000

1899ական մէրի իւլ իճրա	էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» »	եանկըն »	» »	460,267,203
» »	» »	բրիմի »	1,433,965

էօմիւր եանկէրինէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրաթի իլէ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկըն էոլը հէր նէվի պիտի վէ էյնա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նէֆիլիրի էոլլէրինա վէ մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գասպուլ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896ական 18½%, 1897ական 18%, 1898ական 18%, 1899ական 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրը՝ (Տէրասական Գրէսի Լիոնէ, Լոնդրական Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Սոֆեական Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւսատիա վէ միւթէպէր աճէնթլէրը արանըլըյոր՝ Թիւրքիա իչիւն ումումի ռէէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Մէր թէպանի սօգագ ճէտիտխան

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

Տ-ԻԿՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ
Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ,
վարի յարկ, Թիւ 47։
ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ
ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարումներովը
ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքս երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, մնտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրատներեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ՓԱՆԹԷՉԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մանաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

ՈՒԷՍԹԴԸՐՆ

TORONTO WESTERN LONDON 1851

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851Տէ ԹԷՍԻԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարրն մէճմուի	ինկ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Ֆեսմիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սերմայէ	» » 410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու, Անանիատի Խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻՍԹԱՆ. — Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ակման գումբանիալարը սերմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100% օլտուղը հալտէ Ուէսթերընքի 125% տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթերն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իթտիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ

Խօսելու, Կարդալու եւ Գրելու
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

MÉTHODE PRATIQUE
De Langage
de lecture et d'écriture

Սթէ այս նոր հեղինակութեան չնորհիւ ալ Գաղղիերէն լեզուն չսովորիք, ուրիշ միջոցի մի՛ դիմէք. ապահովապէս ընդունակութիւն չունիք. որովհետեւ այնչափ դիւրին. ՍՈՑՑ և ԲՆԱԿԱՆ մէթոտի մը հետեւած է այս գրքին հեղինակը որ, ամէնէն կուլ տղան կամ մուռացկոտ մարդն իսկ առանց յոգնելու և առանց զգալու ինքնաբերաբար կը յառաջանայ գաղղիերէնի մէջ և օր մ'ալ կը տեսնէ որ ամէն բան կրնայ խօսիլ նոյն լեզուով, ամէն գրուած կը հասկնայ և ամէն բան կը գրէ անսխալ օւ քերականական ճշդութեամբ։

Մինչեւ հիմա այնչափ գործնական դասագիրք մը չէ հրատարակուած, ո՛չ մեր մէջ և ո՛չ ալ օտար լեզուներու մէջ։ ԳԻՐՔ չէ ասիկա, ՓՈՐՁ ԴԱՍՏՈՒՐ մ'է որմէ կրնայ գաղղիերէն սովորիլ թէ՛ դպրոցական տղան և թէ՛ գործի տէր անձը։

Գինն անհաւասալի կերպով աժան

3 ՂՐՈՒՇ

Դպրոցներու և մեծաքանակ գնողներու
ԴՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ԶԵՂՉ

Կը ծախուի «Մանզումէ»ի խմբագրատունը և խմբագրատան դրան կից ՎԱԹԱՆ դրատունը։

Գաւառներէ պէտք է 20 փարա աւելի ղրկել։

ՄԻՒՌԷՄՄԷԼ
ԳԸՐԱԷԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Մահալը Ֆիրուխթը «Իրֆան քիթիպհանէսի», Պապը Ալի ճիվարընտա, Համիտիյէ ճատտէսի Ն՝ 66

Սահիր գրէսէթլէրին հիշ պիրխիյլէ գրլաա գապալ իթմէյէճէք տէրէճէտ միւքէմմէլ օլուպ մէքթէպլէրտէ թէտրիս օլունմագ իւզրէ պիկիասսա չօճուգլարը օգուտլարընը թէսխիլ իլէ պէրապէր միւնսէրիճաթնտան իսթիֆատէի քիւլիյէտ պուլունմագ իւզրէ թէրթիպ օլունմուշ տըր։ Կայէթ սատէ իպարէլէրէ հարֆլարը գալն վէ ինձէ միւրեթթէպ օլարագ գարշրլարընա եինէ անի ճիմէլէր բուգգա հուրուֆգաթրլա թէքրար տէրճ օլունմուշ վէ պու սայէտէ չօճուգլարը գրէճէթլէ պէրապէր բուգգա եազըլա եազըլան իպարէլէրէ ալըշմալարընա սուհուլէթ վէրիր։ Իշպու քիթապը մուֆիտի ուլում մուալլիմ էֆէնտիլէրին թէարիս էյլէմէլէրինէ թավսիէ օլունուր։

ՖԻՅԱԹԸ ՊԻՐ ՂՈՒՐՈՒՇ ՏՐ

Թաշրատան սրբարրշ գապալ օլունուր վէ Թօբտան իչիթիրա իտէնլէրէ սքոնթօ իտիլիր։

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս, ՃԷլալ Պէյ խան, Թիւ 8
ԱՄԵՆԱՀՈԽ ՄԹԵՐՔ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՉԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

ԱԿՌԱՅ
ԵՒ ԱՆԵՎ.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ
Լանտոնի ԱՆԷՏՆ ՍԸՆՍ տան.
ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և խնամքով։ 11—15

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիսէ քեսին (էճզախանէ-թիւրքիյէ) եէվմը քիւշատրտան պէրի կէօսթէրտիյի ինթիզամ վէ տրգգաթատան վէ իհզար օլընան քեսքֆէի էտվիյէնին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթինտէն տօլայը չէհրիմիզին էն մուքեմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկերլերինէ նիմունէի իսթիխալ օլմագ չերէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու տրգգաթ վէ իսթիմամա մունզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթի մէսէլէսի քի էճզախանէլերճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտարն պայլրճասը տրը. ամմինէն միւսէլլէմի վէ տէվիսիրը բէմիյէնին տախի մուսատտագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քէսքալը իլէ ճարիտիր. պու կիպի պիր թէէսխտէն պէքլէնիլէ չու խրտէմաթը միւսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինսանիյէթքեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսխսէնէ չիմիսէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիլիճիմէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազմէ տախի քէղա պիլա իճրէթ իթա խոլմէք կիպի իսթիյար օլընան ֆէտտաքեարլըգլար նազարը տրգգաթա պրոնաճագ օլուր իսէ՝ պու էճզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթատան զիյատէ հէմճինանտէ խրտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթքեէվվերի իւզէրինէ թէէսխիսիմէ օլտուղը տէրտալ թայէին իտէրիյէթէ չու թատատ օլընան հիմմաթի մարուֆէքտէն նայի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրագգուտա գաթը տէրէճաթ իտէրէք, պու կիսնքի մէրթէպէի իհրազ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէ էրպապը միւրաճաաթը մէճմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ սթրզպանը տախի խօշնուտխանի ճէվպ էյլէմիշտիր։

Մէզքիւր էճզախանէտէ քեսքֆէի իլէ վէ էմրազտա քէսքը իսիթխալա թամ էյլէմիշ մէշահիրը սթրզպան հէր կիւն էվգաթը մուալէնէտէ հազրը պուլունտրգլարը կիպի զիւքիւր ու իւնասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուալէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտէ պուլընան ալէաթ վէ էտվարթը ֆէնէնիյէնիրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիլմէյէ չայան օլան (Թանիվխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթը Մէհնիյէտէն Եվրօբատտա տօգուզ սէնէ թահսիլ իսթտիրիլտիքտէն սօնրա իւգ տէֆա օլարագ քիմիկիր տիբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմզէ ավտէթ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիկիր մուալիմէրինտէն Տօքթօր Անմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնը թահսիլտէքի իգթիտարը պուրաճա նասրլ մալիմ իսէ, Եվրօբաճատտա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինսանտա միւհթաճը թահլիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհիմմ իլէ պիթթահլիլ աթրպպատա իհրազ վէ պէնայէն ալէյհ աթրպպայի մուամիլէյհիմին իչէրինի պիր գաթ տահա թէտհիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մասէնի նէպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլիյէտ թահլիլ վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

Տէր և Տնօրէն
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՈՅԵԱՆ

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱՌԿԷ ՏՕՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ԻԴ.

Մարթա տուտուն հակառակ աղքատութեանը՝ խիստ մաքուր երեւոյթ մը ունէր, հագած խեղճ հագուստներն ու գլուխին սեւ շղարշը կ'ապացուցանէին անոր տանտիկնութիւնն ու մաքրասէր բնաւորութիւնը, ինչ որ աւելի ևս սիրցնել կուտար զինք ասպնջականներուն։ Արիրէ իր իսկ ձեռքով սիկառ մը ներկայեց պառաւին որ հազար օրհնէնքներով ընդունեց զայն և Տիկ. Տագրեանի հարցումներուն պատասխանելով,

—Իմ ասանկ ինկած ըլլալուս մի նայիր հանըմը, ըսաւ, աղէկ օր տեսած եմ ամմա ինչ ըսեմ ճակատս ասանկ գրուած է եղեր, ողորմած հոգի գլխաւորս աղուոր աղուոր տուն կը նայէր։ Սանքի էփ աղէկ ալ փարա մը էչէլցուցած էր, երկու տարի հիւանդ պառկեցաւ տունը, ա՛ս բժիշկ է ըսինք տուինք, ա՛ս դեղագործ է, ա՛ս եազլըխ է, փարաները հանելուն պէս բըժիշկները ձառք քաշեցին, ինք պարտք մը ունէր տուաւ խալըսեցաւ, ես ասանկ խեղճը մնացի.

—Ո՞վ էր ամուսինդ, հարցուց տանտիրուհին արգանտելով, արդեօք կը ճանչնա՞նք։

—Տէր ողորմեա՛, Ըստամպօլին մէջ մարդ կա՞յ որ չի ճանչնայ ողորմած հոգին. Սաբը Օվէնէ՛ կ'ըսէին, մէկ հատ մէր, անանկ աղուոր անուշկներ, մանանկօղի բաներ կը չիներ որ մարդ մատ կը խածնէր։

Դերձակուհին որ մինչեւ այն տեղն խօսակցութեան չէր խառնուած, Յովակիմ անունը լսելուն պէս կորսուած եղբայրն յիշեց ու աւելի լուսաբանուելու դիտումով,

—Ո՞ր տեղացի էր Յովակիմ աղան, հարցուց։

—Տօղմա պէօյիւմէ Ըստամպօլցի է ամմա, կէտիկ փաչին կրակին տուներնին տյրեր է, հարն ու մարը մուներ, ինք ալ ձգեր Երուսաղէմ գացեր, հոն ֆրէնկ մառանկօղի մը քով մտեր արհեստը սովրեր է։

Երկու կիներն անձկութեամբ իրարու երես նայեցան և դերձակուհին սրտի արագ բաբախումով մը.

—Ուրիշ ազգական չունէ՞ր Յովակիմ աղան, հարցուց։

—Աստուած ողորմի հոգուն, ամէն օր կ'ըսէր քի «երկու ախպար քուր մը ունիմ. հէլպէթ օրին մէկը տեսնել խըսմէթ կ'ըլլայ»։

Ալ ասկէ բացորոշ ի՞նչ ապացոյց կրնար պահանջուիլ. երկոքն կիներն ալ պահ մը չուարած մնացին, իսկ օրիորդները որ հարիւրերորդ անգամ լսած էին իրենց ընտանեաց անցեալը, աւելի ևս զարմացան այս անակնկալ յայտնութեան հանդէպ։ Մարթա տուտուն իր պատմութեան արտակարգ ազդեցութիւնը տեսնելով ունկնդիրներուն վրայ, կարծեց թէ դժգոհ ձգած էր զանոնք և ներողութիւն խնդրելու փութկոտութեամբ.

—Գլխու ցաւութիւն կուտամ կոր ամմա աֆ կ'ընէք, ըսաւ, հրամանքնդդ հարցուցիք տէ ես ալ ըսի։

—Ա՛դ ինչ խօսք է Մարթա տուտու, պատասխանեց տանտիրուհին քըմծիծաղով մը, ինծի անանկ կ'ուզայ որ մենք ձեզի հետ ազգական պիտի ըլլանք։

Պառաւը տիկինին այս խօսքէն բան չհասկնալով, ապուշի պէս չորս կողմը նայիլ սկսաւ բացատրութիւն մը սպասողի ձեւերով։

Դերձակուհին որ նորէն յուզուիլ սկսած էր, ինքզինք զսպելու բուռն ճիգով մը,

—Քանի տարի եղաւ ձեր կարգուելուն, հարցուց։

—Է, էհսուսը անցած ըլլալու է, ողորմած հոգին Երուսաղէմէն եկած, խանութ բացած էր Ղալաթիա. ես ալ որը մնացած էի, եհսուսն քէսէ փարայ ունէի իրեն տուի խանութը չտկեց, աղուր կ'ապրուէինք կոր. ինչ ըսեմ ան հիւանդութեանը որ ասանկ տունս քըրքրեց տէ, ինծի օրթաները ձգեց։

—Ասկէ ետք օրթան չես մնար իչալլահ, ըսաւ տանտիրուհին, հանգիստ կեանք կ'անցնես։

—Շնորհակալ եմ հանըմս, ձերին սաեէէն էր որ ձեռը անցուցի նէ, առալ ասանկ չէի, կը տատէի կ'ապրուէի. աս տարի մէկէն ի մէկ ինկայ. թէ որ ձերին զաւակներն ալ չհասնէին նէ՝ ալ իւմէտս կտրած էի. իրա՛ւ, պիտի ըսէք քի ինչ համ կ'առնես կոր ասկէ ետքը աշխարհքէն, ամմա անանկը չէ տահա իցցուն տարու կամ չի գամ, հոգը, ցաւը, մամուռքըսանակ պառուէրցուցին ինծի։

Դերձակուհին, Մարթա տուտուն այս խօսքերուն հանդէպ չկրցաւ ինքզինք զսպել ու երեսը պատին դարձընելով աչքէն հոսած արցունքները սրբեց, իսկ տանտիրուհին գորովի շեշտով մը.

—Աստուծոյ փառք տուր Մարթա տուտու, ըսաւ, ալ ասկէ ետք օր պիտի տեսնես զաւակներուդ ու տագրտոցդ սանէէն։

—Ո՞ր զաւկներուս, ո՞ր տագրտոցս, հարցուց պառաւը, կարծելով որ տանտիրուհին զինք կը ծաղրէ։

—Հապա՛, յարեց Տիկինը, դուն իմ ներս ես, քուկին աղաղ իմ աղայիս եղբայրն է, աս հանըմն ալ մեր տալն է, ըսաւ դերձակուհին մատնիչելով որ կ'արտասուէր։

Մարթա տուտուն պահ մը երազի մէջ կարծեց ինքզինք և եթէ դերձակուհին արցունքները չըլլային, պիտի կարծէր որ կը զուարճանան իրեն հետ։ Միւս կողմէ սակայն անչափ լուրջ տան մէջ անանկ գռեհիկ կատակներ ալ չի յուսալով, չուարած մնաց։ Երկու օրիորդներ, տանտիրուհիին մէկ ակնարկին վրայ իրենց հօրեղբօր կնոջ ձեռքերն համբուրեցին որ կամաց կամաց հաւատ գոյացնելով իր անակնկալ բարեբախտութեանը,

—Հաւատալս չի գար կոր, ըսաւ. իրա՛ւ դուք Յովակիմ աղային ախպօրը զաւկըներն էք։

—Երկար տարիներէ ի վեր ախպարներս ալ Յովակիմ աղան կը փնտռէին, ըսաւ տանտիրուհին, օրհնեալ է Աստուած որ գտնէ անոր կնկանը կրնան օգնել։

Մարթա տուտուն անակնկալին մեծութեան առջեւ կքելով ոսկեա լալ ու բարեմաղթութիւններ ուղղել ամբողջ ընտանիքին, այլ և այլ պատմութիւններ ընելով ամուսնոյն անցեալէն որոնք աւելի ևս կը հաստատէին անոր բուն կորսուած Յովակիմն ըլլալը։

Երկու միլիոնատէր եղբայրներուն վերադարձը մօտեցած էր, տանտիրուհին չուզելով տխուր վիճակի մէջ ներկայացնել Մարթա տուտուն ու վիշտ պատճառել անոնց, բոլոր ներկաներուն պատուիրեց որ բնաւ բան չխօսին Մարթա տուտուին թշուառ կացութեան նկատմամբ և ներկայացնեն զայն դիւրակեցիկ տիկին մը, որ ամուսինէն մնացած փոքրիկ եկամուտով մը կ'ապրի. ետքը ուրախութենէն չուարած կնոջ դառնալով,

—Էֆէնտիներուն մի՛ ըսեր որ նեղ օրեր անցուցիր, ըսաւ, չատ պիտի մեղքնան։

—Խե՛նթ եմ, ըսաւ, պառաւը ատանկ բան կ'ըսեմ հիշ։

(Շարունակելի)